

 laiškai
lietuviams

SEPTEMBER 1993 RUGSĖJIS

POPIEŽIUS LIETUVOJE!	253	Red.
TRUPUTIS FILOSOFIJOS APIE KUNIGĄ (II)	256	V. Bagdanavičius, MIC
ŽINGSNIS PO ŽINGSNIO MIŠIOSE	260	Jonas Lauriūnas, SJ
IMPRESIJOS (IV)	263	Rita Vinciūnienė
“NARCISIZMAS MUMS BUVO SVETIMAS”	266	Alfredas Guščius
ROMOJE MIRĖ KUNIGAS VINCENTAS PUPINIS	268	K.J. Ambrasas, SJ
ATSISVEIKINANT	270	Chiara Lubich
Į KĄ KREIPTI DĖMESĮ KURIANT ŠEIMĄ	271	Anelė Brazauskienė
MOTINAI	275	Aušra Aleliūnaitė
KAS UŽAUGA MĒNULIO ŠVIESOJE	277	Nijolė Jankutė
TĒVYNĖJE	279	Marija A. Jurkutė
KALBA	284	Juozas Vaišnys, SJ
ĮVAIRYBĖS	286	Red.
ŠYPSULIAI	287	Red.
TRUMPAI	288	Juoz. M.

Šis numeris iliustruotas popiežiaus nuotraukomis jo apsilankymo proga Lietuvoje.

Viršelis ir skyrių vinjetės — dail. Rasos Sutkutės.

Lietuviškas raidynas — Jono Bogutos.

Apdaila — Teresės Bogutienės.

Laiškai Lietuviams — Letters to Lithuanians (ISSN 00301-540) is published monthly except July/August, when bimonthly, for \$15.00 a year by Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, IL 60636. Second class postage paid at Chicago, IL. POSTMASTER: Send address changes to **Laiškai Lietuviams**, 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636 — 1098.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

1993 / RUGSĖJIS / SEPTEMBER / VOL. XLIV, NO. 9

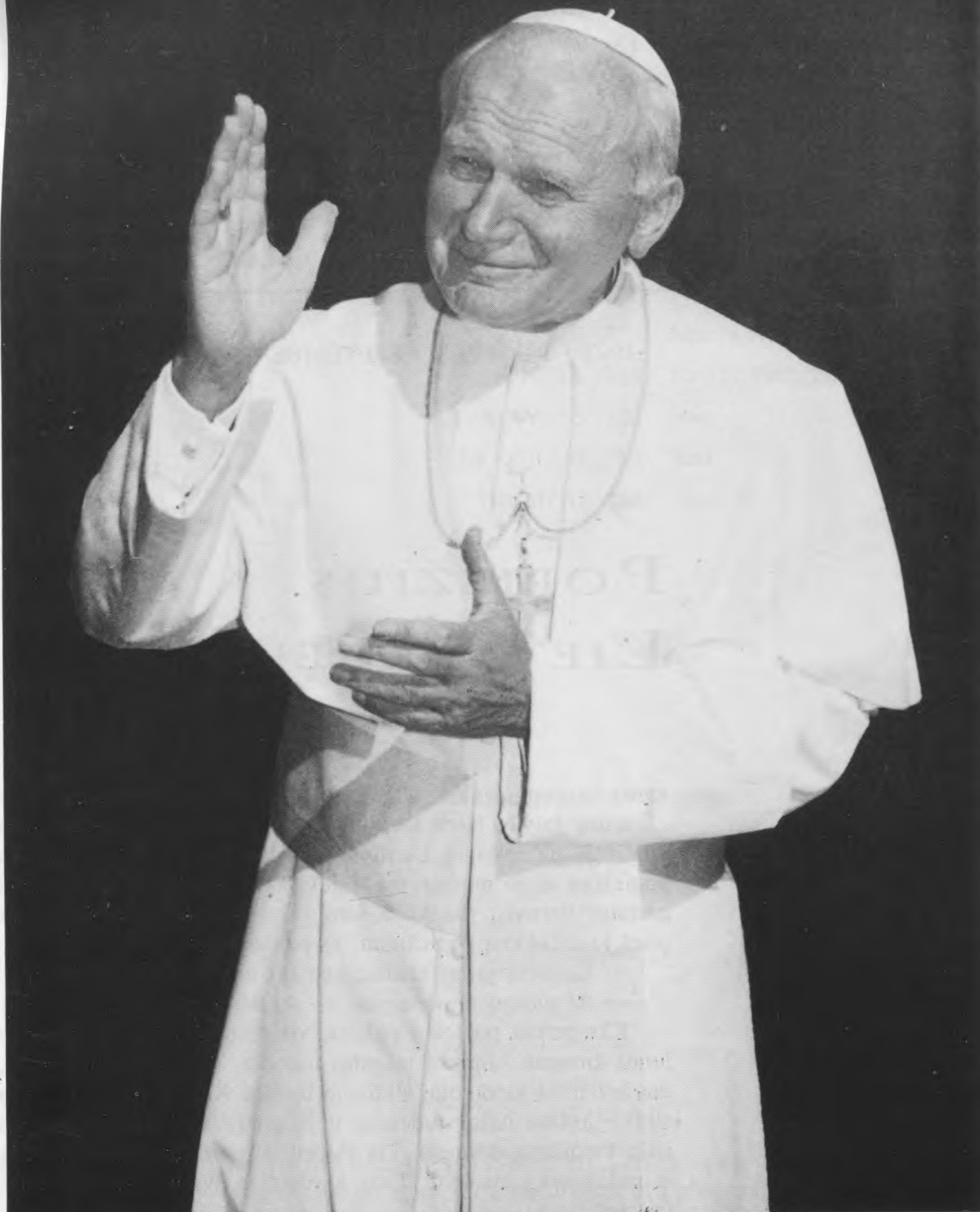
POPIEŽIUS LIETUVOJE!

Tai istorinis įvykis. Dar joks popiežius niekada nėra buvęs mūsų šalyje. Nėra abejonės, kad dabartinis popiežius rodo ypatingą palankumą Lietuvai. Kai kurie vis kalba, kad šis popiežius ar jo motina yra lietuviškos kilmės. Vienas Romos prelatas lietuvis, pasakojo, kad kartą kardinolą Wojtylą, dar prieš jo išrinkimą popiežiumi, jis paklausęs:

- Eminencija, aš manau, kad Jūs turite lietuviško kraujo.
- Aš niekad to neneigiau, — atsakė kardinolas.

Kas geriau popiežių pažįsta, visi sutinka, kad jis yra malonus žmogus, taip pat mėgstas humorą. Teko girdėti, kad jis, dar būdamas kardinolu, slidinėjo Italijos Alpėse. Ten jis sutiko slidinėjančius italų studentus ir jų paklausęs, koks procentas italų kardinolų slidinėja. Tie studentai pasižiūrėjo vienas į kitą ir nežinojo, ką atsakyti. Tada kardinolas Wojtyla nusišypsojęs pasakė:

- O pas mus, Lenkijoje, tai slidinėja 50% kardinolų...
- Mat Lenkijoje tada buvo du kardinolai...

Popiežius Jonas Paulius II laimina žmones.

Gal mūsų skaitytojai dabar kartais pagalvoja, dėl ko dabartinis popiežius tiek daug keliauja, koks yra tų kelionių svarbiausias tikslas, kaip tos kelionės organizuojamos. Prieš keletą metų apie tai esame rašę „Laiškuose lietuviams“. Ten įdėjome kun. K. Ambraso, SJ, pasikalbėjimą su popiežiaus kelionių organizatorium Roberto Tucci, SJ. Čia pateiksime iš to pasikalbėjimo vieną kitą trumpą ištrauką.

Popiežiaus kelionės — tai vienas bažnytinės misijos būdų. Šiuolaikinės komunikacijos priemonės padeda popiežiui atskleisti keliaujančio apaštalo Pauliaus misiją. Šios kelionės priartina vietines Bažnyčias prie Apaštalų sosto. Romos Bažnyčia geriau susipažįsta su vietinėmis katalikų bendruomenėmis. Žodžiu, katalikų pasaulyje vyksta tam tikra cirkuliacija, idėjų apsikeitimas. Kitas svarbus popiežiaus kelionių tikslas — naujoji evangelizacija, Bažnyčios vaidmens stiprinimas antrojo tūkstantmečio išvakarėse.

Ar popiežius imasi tų kelionių savo iniciatyva? Dažniausiai popiežius yra kviečiamas vietinių Bažnyčių. Jis apsvarsto tuos kvietimus, atsižvelgia į tų kraštų vyriausybių nuomonę dėl jo vizito, nes be vyriausybės sutikimo jis negali vykti į jokią šalį. Dažnai būna taip, kad vyriausybė, sužinojusi apie vietos Bažnyčios troškimą pakviesti popiežių, pati imasi tos iniciatyvos. Ne kitaip buvo Lietuvoje. Popiežius gauna labai daug kvietimų. Jis visus juos apsvarsto ir pasirenka, kam duoti pirmenybę. Po to renka žinias apie tą šalį, apie jos politinę ir socialinę aplinką. Paskui nustato tikslų laiką ir kelionės trukmę.

Prieš kelionę į tam tikrą šalį popiežius

visada iškviečia su vizitu *“ad limina”* vietos vyskopus. Taigi gauna informacijas ne tiktai iš Vatikano atstovo tame krašte, bet ir iš vietos vyskupų.

T.R. Tucci per savo pirmąjį vizitą į tą šalį, kurią popiežius rengiasi aplankyti, aptaria kelionės programą su popiežiaus vizitą rengiančio bažnytinio ir vyriausybinių komitetų nariais. Paskui su tų komitetų atstovais apžiūri tas vietas, kurias popiežius lankys. Tokiu būdu jis susidaro aiškų vaizdą apie nuotolius, numato tinkamiausią susisiekimą priemonę, sudaro tikslią kelionės programą.

Kai kam gal įdomu, kas padengia popiežiaus kelionės išlaidas. Išlaidas, susijusias su dvasiniu pasirengimu apaštaliniam vizitui, padengia vietinė Bažnyčia, o išlaidas, susijusias su viešosios tvarkos, saugumo užtikrinimu ir transportu — krašto vyriausybė. Visokiais būdais stengiamasi apsaugoti popiežiaus saugumą, bet kartu ir nevaržyti jo judėjimo tarp žmonių, su kuriais Šventasis Tėvas noriai pasikalba. Per parodą popiežius pravažiuoja pro žmonių minią specialiu automobiliu su neperšaukamais stiklais. Tie automobiliai ne Vatikano užsakyti, bet kai kurių šalių vyriausybių arba vietos Bažnyčios iniciatyva pagaminti. Kelios valstybės tuos automobilius po popiežiaus apsilankymo padovanojo Vatikanui. Jie naudojami popiežiaus apsaugai tose valstybėse, kurios negali jų pasigaminti. Vieną tokių automobilių popiežius atsiskraidins ir į Lietuvą.

Tikimės, kad popiežiaus apsilankymas sustiprins visaip išvargintų ir per 50 metų persekiojamų bei skriaudžiamų mūsų brolių ir sesių dvasinį gyvenimą Lietuvoje.

■ Varėnoje statoma Šv. Mykolo Archangelo šventovė. Jos titulo parinkimas siejamas su tose apylinkėse buvusiu Nikolajumi Konstantinu Čiurlioniu, kuris gimė ir augo Varėnos vargonininko šeimoje ir buvo pakrikštytas Varėnos bažnyčioje. 1995 m. bus švenčiama Čiurlionio 120 m. gimimo sukaktis. Šventovės projektus sudarė architektai B. Bakaitis ir G. Baravykas.

TRUPUTIS FILOSOFIJOS APIE KUNIGĄ (II)

V. BAGDANA VIČIUS, MIC

Kunigas — Dievo įrankis

Kunigo, kaip tarpininko, supratimas gali pavirsti klaidingu, jeigu jis pasidarytų kažkas savaimingo, skirtingo nuo Dievo ir nuo žmogaus. Toks pavojus yra realus, nes jau užsiregistravęs žmonijos istorijoje pirmaisiais krikščionijos amžiais. Tiesa, tada buvo kalbama ne apie kunigą, bet apie Kristų tarpininką. Krikščioniška pažiūra buvo tokia, kad Kristus tik kaip pilnaprasmis Dievas ir pilnaprasmis žmogus gali būti tarpininkas tarp Dievo ir žmogaus. Taip buvo pasisakyta prieš gnostikų pažiūrą, kad Kristus esąs tarpinė figūra: nei tikras Dievas, nei tikras žmogus. Šis faktas gali būti ir mums perspėjimas iš kunigo nepadaryti ką nors, kas yra virš žmogaus ir kas yra be autentiško Dievo įgaliojimo.

Kunigas mūsų visuomenėje atlieka labai garbingus ir svarbius patarnavimus, kurie liudija, kad jis dalyvauja dieviškuose dalykuose. Laikydamas Mišias, jis veikia Kristaus vardu, tai reiškia, kad jis jam atstovauja. Atleisdamas sunkiąsias žmogaus nuodėmes, jis veikia Dievo galia. Ir ji yra tokia toli siekianti, kad jo sprendimas galioja ne tik žemiškoje, bet ir antgamtinėje tikrovėje. Šalia to, jis, krikštydamas žmogų ir tuo jį primdamas į Kristaus karalystę, su visomis iš to išeinančiomis pasekmėmis, yra Dievo karalystės atstovas. Visa tai sako, kad jis veikia dieviška galia. Antra vertus, jis nesiliauja būvęs natūraliu žmogumi, turėdamas galią nusikalsti. Jeigu jis būtų padarytas nenusikalstančiu, jis būtų atskirtas nuo žmogiškos tikrovės.

Įrankis yra medžiaginė sąvoka. Tai yra

toks daiktas, kuris reikalingas tam, kad kitas daiktas galėtų būti pajudintas. Įrankis stovi tarp to, kas judina, ir to, kas norima pajudinti (Scheller, 48 psl.).

Įrankio filosofiją labai tiksliai yra aptaręs šv. Tomas Akvinietis. Pasak jo, įrankis tik tada yra veiksmingas, kai yra principinis veikėjas, kuris įrankiu naudojasi. Jis sako: „Įrankio priešastingumas reiškiasi tada, kai yra pagrindinis veikėjas, kuris koku nors būdu juo veikia. Dėl to įrankio veikla reiškiasi tik tada, kai jo veiklumas yra kilęs iš pirminės priežasties” (*De potentia*, q.3, a.7). Šią įrankio analizę Tomas Akvinietis ir kituose savo raštuose pritaiko kunigo veiklai.

Turint prieš akis kunigo, kaip įrankio, vaidmenį, yra labai ryšku, kad kunigiška veikla yra galima tik tada, kai jis turi sąlytį su abiem kraštutinumais: kada iš vienos pusės jis yra veikiamas Dievo, iš kitos — kai jis turi sąlytį su konkrečiu žmogiškumu, antroji sąlyga nėra reikalinga jokio apribojimo, nes kunigas yra paimamas iš žmonių ir žmogumi visada pasilieka. Pirmoji sąlyga yra reikalinga tam tikro apribojimo. Kunigas, nors ir veikdamas Dievo vardu, dėl to dieviškos prigimties dalyviu nepasidaro. Jis pasidaro tik dieviškos veiklos dalininku. Šitas skirtumas yra reikšmingas, norint teisingai suprasti ir įvertinti kunigo vaidmenį.

Kunigo galios negalima išaiškinti kitaip, kaip tuo būdu, kad jis dalyvauja dieviškoje veikloje. Toje dieviškoje veikloje kunigas dalyvauja kaip Dievo įrankis, kuriuo Dievas naudojasi, kad atitinkami dieviški tikslai būtų pasiekti. Bet kadangi kunigas-įrankis stovi viduryje, kurio vienoje pusėje yra tas, kuris veikia, o kitoje tas, kuris yra veikiamas,

tai ir žmogaus požiūriu į kunigą galima žiūrėti, kaip į įrankį, kuriuo gali veikti ir pats žmogus, kad pasiektų savo tikslą. Ta krikščioniška visuomenė, kuri naudojasi joje besireiškančiu kunigu, gali pasiekti pačių aukščiausių tikslų. O kadangi žmogaus tobulybės kelias nėra apribotas jokiais tvoromis ir gali eiti iki dieviško tobulumo, tai jos sugebėjimas pasinaudoti tokiu įrankiu, kuris yra kunigas, yra didelės reikšmės visuomeninė palaima.

Būdas, kaip naudotis kunigu-įrankiu gali būti įvairus. Vieną būdą nurodo ir pats pirmasis kunigas šv. Petras savo antrajame laiške. Ten duodamas nurodymus kunigams, jis išryškina kunigo veikloje tam tikrą vidurio kelią. Iš jo aiškėja, kad kunigo veikla turi vengti kraštutinių sprendimų. Štai jo žodžiai kunigams: “Todėl parodykite visą stropumą, kad savo tikėjimu ugdytumėte dorybę, dorybe — pažinimą, pažinimu — susivaldymą, susivaldymu — ištvermę, ištverme — maldingumą, maldingumu — brolybę, o brolybe — meilę. Kai šitie dalykai jumyse gyvuoja ir tarpsta, jie neduoda jums apsileisti ir likti bevaisiams mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus pažinime. O kam jų trūksta, tas aklas ir trumparegis, užmiršęs, kad yra apvalytas nuo savo senųjų nuodėmių. Todėl, broliai, dar uoliau stenkitės sutvirtinti savąjį pašaukimą ir išrinkimą. Tai darydami, jūs niekad neapsigausite” (1,1-10).

Šiame nurodyme pirmiesiems kunigams galima įžvelgti labai ryškiai pasakytą vieną dvasinio gyvenimo bruožą, kad jokia dorybė čia nėra pasiūloma kaip tikslas savyje. Kiekviena dorybė veda į kurią kitą. Pati dorinė savitvarda turi vesti į aukštesnį pažinimą, o pažinimas turi vesti į susivaldymą. Ištvermės dorybė taip pat nėra tikslas savyje, bet yra tam, kad vestų į maldingumą. Bet nuostabiausia, kad maldingumas čia rekomenduojamas ne tam, kad stiprintų tikėjimą, bet kad vestų į socialinę vertybę — broliškumą.

Šis pirminis pamokymas kunigams gali būti nuoroda ir pasauliečiams, kaip naudotis

kunigo patarnavimu. Nėra abejonės, kad pasauliečių tarpe gali reikštis ir pasiekti aukšto lygio įvairios dorybės. Kiekviena dorybė su savimi neša ir tam tikrą kraštutinumą. Tačiau krikščionis yra daugiau negu specialistas. Žmogus nėra angelas. Jis turi ne tik dvasinių, bet ir kūniškos kilmės uždavinių bei pareigų. Iš to kyla didelė įvairybė kelių žmogui eiti pas Dievą. Vienas iš realių žmogiško gyvenimo klystkelių yra prarasti teisingą vidurį; arba pasidaryti taip dvasišku, kad su savo kūniška prigimtimi nesiskaitytum, arba pasidaryti taip realistiškai gyvenimišku ir taip savaimingu, kad Dievui vietos gyvenime nebeliktų. Teisingam žmogiškam viduriui rasti kunigas gali būti labai naudingas.

Jau esame atkreipę dėmesį į tai, kad kunigas nedalyvauja dieviškoje prigimtyje, tačiau labai efektyviai jis gali dalyvauti dieviškoje veikloje. Atkreipkime daugiau dėmesio į žodį “dalyvauti”. Šis žodis reiškia, kad bet kuriam dalyvavimui reikia dviejų veikėjų. Kuris nors iš kurio nors turi ką nors imti ir ką nors duoti. Tas, kuris iš kito ką nors paima, savyje turi turėti galimybę ką nors priimti. Galimybė priimti yra būtina sąlyga bet kokiam santykiavimui. Medžiaginiame pasaulyje mes matome daiktų, kurie neturi galimybės priimti iš kito tai, ką anas turi. Pavyzdžiui, akmuo neturi galimybės priimti iš paukščio prigimties tai, ką paukštis turi, būtent sugebėjimą skristi. Žmogus turi daug galimybių priimti iš gyvos ir negyvos gamtos tai, ką ji turi. Geriausias čia pavyzdys yra žmogaus sugebėjimas valgyti ir tokiu būdu augti ar palaikyti savo sveikatą. Tokiu būdu visas pasaulis dalyvauja žmoguje ta prasme, kad žmogus iš jo gali daug ką paimti, bet pati medžiaga neturi galimybės ką nors paimti iš žmogaus. Tai pritaikant kunigo būsenai, galima sakyti, kad tikintis žmogus nėra pasyvus kunigo atžvilgiu. Jis turi galią iš kunigo paimti tai, ką jis turi, būtent dievišką veikimą kunige.

Kunigas turi beveik dievišką veikimą.

“Kunigiškumas, nors reiškiasi žemėje, tačiau savo rangu yra dangiška institucija”. Taip kunigiškumą aptaria šv. Chrizostomas (žiūr. Scheller, 127 psl.). Kunigo veikimo jėga nėra iš jo paties, bet iš Dievo. Tačiau ta jėga veikia ne koks angelas, bet konkretus šios visuomenės žmogus, kuriai jis yra paskirtas. Kunigas yra tik antraeilė priežastis, sako šv. Tomas Akviniėtis. “Kunigas, kaip antraeilė priežastis, dalyvauja pirminės priežasties veikloje, kuri nuo nieko kito nepriklauso ir yra jėga pati savyje” (Scheller, 64 psl.).

Nereikia kunigų supratimui pritaikyti Kanto filosofijos, sakančios, kad ne žmogus apsprendžia savo dorovę, o ji ateina žmogui iš aukščiau kategoriniu liepimų būdu. Dėl to ir į kunigo vaidmenį nereikia žiūrėti, kaip į kategorinių liepimų šaltinį. Kiekvienas tikintis krikščionis yra savęs paties vadovas. Kunigas yra tik įrankis, pagelbstintis žmogui rasti teisingą vidurį. O tokios pagalbos yra reikalingas kiekvienas žmogus. Žmogus visada yra klaidos pavojuje. Joks tobulumo laipsnis nėra nuo to pavojaus laisvas. Dėl to kunigas, kaip pagalba rasti teisingą vidurį, visiems gali būti reikalingas.

Sunkumas rasti teisingą sprendimą ne kartą yra jaučiamas. Nežinojimas, kaip geriau teisingai pasielgti kartais sudaro žmogui didelį rūpestį. Pasitarimas su kunigu gali pašalinti visą sielos našta, kuri kartais yra labai varginanti (Scheller, 426).

Kunigo sprendimas individualiu atveju neturi absoliutinio pobūdžio. Dėl to katalikiška praktika leidžia penitentui, negavus patenkinamo sprendimo, eiti pas kitą kunigą.

Kunigas — teisėjas ginče

Yra verta sustoti prie vienos šv. Augustino kunigiškumo sampratos, nes ji palengvina kunigystę geriau suprasti. Jis į kunigą žiūri, kaip į teisėją ginčo byloje. Tačiau, kad šią kunigystę būtų galima suprasti, reikia pasisavinti tiesą, kad gimtosios nuodėmės dėka žmonija yra atsiradusi konflikto būklėje su

Dievu. Tiesa, tas konfliktas iš esmės yra pašalintas kiekvienam iš mūsų krikšto sakramentu. Bet kadangi mes gyvename neužbaigtame pasaulyje, tai konflikto atsiradimas tarp žmogaus ir Dievo kiekviename iš mūsų yra reali galimybė. Šalia to ir kaip tik dėl to reikia priimti dėmesin žinią, kad konflikto tarp Dievo ir žmonijos pradininkas yra piktoji dvasia ir kad jos noras kenkti bet kurio žmogaus santykiams su Dievu yra visada gyvas. Nėra tokio menko žmogaus, kuriuo piktoji dvasia nesidomėtų ir neveiktų ta kryptimi, kad to žmogaus santykiai su Dievu būtų sugriauti.

Šv. Augustino kunigystės sampratoje glūdi mintis, kad reikia rasti veikėją, kuris sutaikintų žmogų su Dievu. To sutaikinimo negalima įvykdyti mechaniškai, nes Dievas yra asmuo, taip pat ir žmogus yra asmuo. Teisės turi ir Dievas, ir žmogus. Tarp asmeninių centrų vienybės negalima pasiekti kitu būdu, kaip šių centrų teisių tokiu sutaikinimu, kad nė vieno jų teisės nebūtų pažeistos. Dėl to šv. Augustinas į kunigą žiūri, kaip į teisėją tokiaime teisme, kuriame abi šalys ieško susitaikinimo, nė vienos jų teisių nepažeidžiant.

Tokio taikinančio teisėjo reikalingumą šv. Augustinas laiko gyvu reikalu. Savo garsiaame veikle “Apie Dievo karalystę” jis rašo: “Geras tarpininkas sutaikina priešus. Dėl to yra daug tokių tarpininkų platesne prasme, nes daug yra tokių, kurie yra palaiminti, dalyvaudami tame viename, kuriame gauna Dievo palaimą” (Scheller, 144 psl.).

Tas “vienas”, apie kurį čia kalba šv. Augustinas, yra Kristus. Dievas, be abejo, galėjo susigrąžinti žmogaus dėmesį ir be išikūnijimo žmogiškoje prigimtyje, be tai būtų buvęs vienašališkas Dievo veikimas. Susitaikinimui su žmonija jis pasirinko tarpininko kelią, kad šiame susitaikinime aktyviai dalyvautų ne tik Dievas, bet ir žmogus. Taigi Kristus yra kunigo prototipas.

Šv. Augustinas bando ir aptarti tokį ginčo teisėją. Pirmuoju tokio ginčo teisėju jis

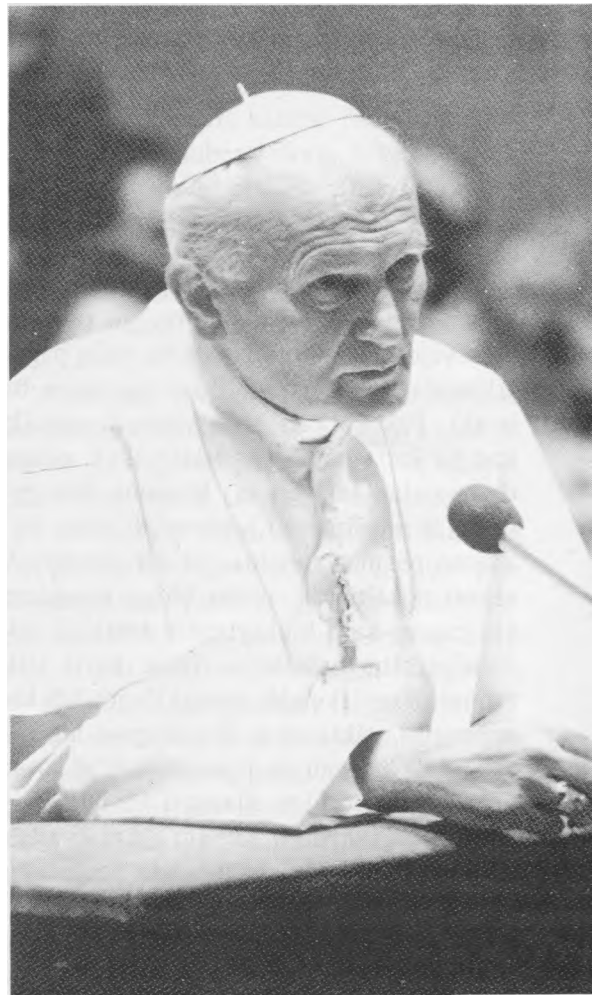
supranta patį Jėzų Kristų: “Kristus yra toks ginčo teisėjas. Kas yra ginčo teisėjas? Tai yra tarpinis asmuo, kad panaikintų ginčą” (Scheller, 143 psl.).

Bet ar ne per daug pasakoma, kai Dievui nusikaltusio žmogaus santykį su juo vadina ma ginču? Tačiau atrodo, kad ne. Asmenys yra tokie savaimingi centrai, kad tarp jų santykių negalima sukurti be jų pačių dalyvavimo. Kadangi Dievas ir žmogus yra asmenys, tai, norint atstatyti jų santykius, pravartu kalbėti ir apie taikos įgyvendinimo teisėją. Jo uždavinys yra apginti abiejų šalių teises ir pradėti tarp jų santykius.

Kalbant apie medžiaginių dalykų santykius, nėra pagrindo kalbėti apie jų teises. Jų santykius galima sukurti mechanišku būdu. Daiktus galima sustumti vienus prie kitų ir tokiu būdu padaryti tvarką. Medžius galima susodinti netoli vienas kito be jų sąmoningo pasipriešinimo. Gyvuliai savo santykius nustato savo dviem instinktais: alkio ir lytinio instinkto. Tačiau žmogus ir Dievas yra tokie patys save apsprendžiantys veiksniai, kad tarp jų negalima sukurti santykių be jų pačių dalyvavimo. Šiam tikslui pasiekti yra vietos pasireikšti ir dvasiniam tarpininkui, kuriuo pirmoje vietoje yra Dievas-žmogus Jėzus Kristus ir jo atstovas istorinėje realybėje — Kristaus kunigas.

Paprastu pastumdymu žmogaus ir Dievo santykiai nėra atstatomi. Šv. Augustinas samprotauja, kad žmogus su Dievu yra buvę kovos būklėje ir kad jie yra reikalingai juos sutaukinančio teisėjo: “Ar mes nesame buvę Dievo priešai, ar nesame kovoję su juo blogą kovą? Kas šią blogą kovą yra užbaigęs, jei ne tas tarpininkas, ginčo teisėjas, be kurio gailėstingumo tas kelias nebūtų galėjęs būti nueitas” (Scheller, 143-144 psl.).

Reikia pastebėti, kad net ir pačių žmonių tarpusavio santykiai nėra paprastai sukuriami. Žmogus yra savaimingas centras. Į tai yra atkreipęs dėmesį filosofas Platonas savo puotose ir simpoziumuose. Viename savo simpoziume, pavadintame “Parmenide”, vie-

Papiežius kalba rožančių palaiminimų salėje.

nas iš pokalbininkų yra pasakęs, kad žmogaus santykis su kitu asmeniu sukuria “naują elementą, kuris jam sudaro apribojimą, jį jungiantį su kitu, o jo paties prigimtis neturi ribų” (Dialogs of Plato, Vol. 2, 129 psl.). Tai, be abejo, yra labai stiprus pasakymas apie žmogaus dvasios savarankiškumą, bet, turint prieš akis krikščionišką mokymą, kad žmogus yra sukurtas panašus į Dievą, jis nėra atmestinas.

ŽINGSNIS PO ŽINGSNIO MIŠIOSE

JONAS LAURIŪNAS, SJ

4. Prieš teismą

Kai dar nebuvo išrasta garo mašina ir laivai neturėjo jokių motorų, jie plaukdavo arba vėjo jėga — burėmis arba irklų pagalba. Irkluodavo vergai, kaliniai. Jų dalia buvo sunki. Pasakojama apie vieną kunigaikštį, kad jis kartą nuėjo pas irklininkus, nusprendęs paleisti laisvėn tą, kuriame bus gyvas tiesos ir nuoširdumo jausmas. Iš eilės jis apklausė pasmerktuosius, už ką jie sėdi. Visi sakėsi nekalti esą, nieko blogo nepadarę, o čia patekę kaip niekšybės ir šmeižtų aukos. Kunigaikštis pastebėjo vieną, kuris laikėsi ramiai ir nesiskundė, neverkšlėno. Už ką jis nubaustas, užklausė jį. Šis, lengvai nuraudęs, atsakė: “Čia man ne pyragai, bet aš to užsielpniau. Nenorėjau klausyti tėvų, pabėgau nuo jų, vagiliauau ir kitokių piktų kvailysčių prasimaniau — dviejų valandų neužtektų išpasakoti, ką esu blogo padaręs. Kunigaikštis patylėjo, paskui prabilo: “Kas atsitiko, kad tu, toks nenaudėlis, patekai čia tarp nekaltų žmonių? Greičiau susidėk savo daiktus ir dink iš čia, kad nesugadintumei šių garbingų žmonių”. Jam nuėmė grandines ir išleido į laisvę.

Šio humoristinio pasakojimo drabužiu yra aprengta liūdna tiesa. Mes patys norime būti be kaltės ir labai mielai krauname kaltes kitiems. Dėl pirmojo nenusipelnome papeikimo, nes tai yra ženklas, kad žmoguje yra kilnių pradų ir jis yra skirtas aukštiesiems dalykams. Antrasis bruožas atskleidžia tamsiąją

mūsų prigimties pusę — mes nenorime prisipažinti prie savo klaidų.

Biblija, pasakodama apie pirmojo žmogaus puolimą, pastebi, kad Adomas savo kaltę suvertė ant moters ir netgi tam tikra prasme apkaltino Dievą: “Moteris, kurią man davei, suvedžiojo mane”. Moteris savo kaltę suvertė ant žalčio. Nė vienas jūdviųjų nenorėjo prisipažinti prie savo kaltės. Pirmasis žmogžudys Kainas pakėlė ranką prieš nekaltąjį savo brolių Abelį iš pavydo — kaltę matė ne savyje, bet kitame. Ir Dievas jį įspėjo: “Kodėl supykai? Jei gerai elgiesi, argi negausi užmokesčio? Jei pikta elgiesi, argi nesusilauksi baismės?”

Bažnyčia savo kilniausiąjį veiksmą — auką padeda atgailos aktu: šv. Mišių pradžioje pareiškiame Dievui, kad esame nusidėjėliai, kad esame nusikaltę vieni kitiems: “Prisipažįstu... ir jums, broliai, seserys”. Tuo išreiškiame, kad nepritariame nuodėmei, ją smerkiame, ryžtamės kovoti su ja. Taip patys reiškiamo savo nevertumą būti Dievo artimybėje, atsimindami, ką psalmistas (23) sako:

Kas įžengs į Viešpaties kalną?

Kas drįs jo šventykloj pabūti?

Žmogus, kurio rankos nekaltos,

kuris turi sąžinę gryną.

Šioje Kristaus Aukoje turi dalyvauti jau nuo pat pirmo momento pamaldžiai nusiteikę. Nuodėmė negali būti toleruojama mūsų širdyje. Mes stojame į Dievo teismą, į

Nepakankamas atsižvelgimas į žmogaus teises yra kliūtis ir kasdieniniams žmonių santykiams. Kai į žmones žiūrime tik kaip į reikmenis, tai negalima nė kalbėti apie gerus santykius. Galima šia proga atkreipti dėmesį į marksizmą, kurio santykių mokslas yra tik darbo ir reikmenų santykis.

bendruomenės — Bažnyčios teismą, nes mūsų asmenišką nuodėmę ir ją žaloja. Prisipažįstame, kad “labai” nusidėjome. Didžiausia kaltė turbūt būtų, jei sakytume: “Aš neturiu kalčių, aš nematau savyje kalčių, aš neturiu ką išpažinti”. Čia prisidėtų dar mūsų trumparegystės kaltė.

Prisipažįstu ne tik tai, ką padarėme blogo, bet kalte laikome ir apsilaidimą, nerūpestingumą. Nepadarę gero mes esame kaip tas Evangelijos kunigas ir levitas, kurie plėšikų sumuštą žmogų paliko kelyje ir jam nepagelbėjo (Lk 10,30). Arba kaip tos paikiosios merginos, kurios nepasiėmė į žibintus alyvos (Mt, 3). Mes būtume kaip tas nenaudėlis tarnas, kuris gautą iš šeimininko pinigą neleido apyvartoti, bet paslėpė skepetoje (Lk 19,20). Arba paslėpė žemėje (Mt 25,25). Mes būtume kaip fariziejus Simonas, kuris nieko blogo nepadarė, bet daug gero apleido: jis nedavė vandens Viešpačiui kojoms nusiplauti, nepasveikino pabučiavimu, nepatėpė kojų tepalu — neparodė nuoširdumo, meilės (Lk 7,36). Apsilaidėlis patiria iš Viešpaties mažiau atleidimo ir gailėstingumo, kaip nusi-kaltėlis, kuris gailisi (Lk 7,47).

Kažkas yra pasakęs, kad nepadarytas darbas, neatlikta pareiga — tai neužmokėta skola. Vokiečių filosofas Hartmanas sako: “Ką padariau gero, lieka kaip malonė, ką apleidžiu ir nepadarau, lieka kaip kaltė”.

Šis gailėsčio aktas turėtų paaštrinti mūsų žvilgsnį į nuodėmę. Tai ne mažmožis. Tai panieka Dievui, nuoskauda kitiems, tai prasilenkimas su žmogaus paskyrimu, todėl sakome: “labai nusidėjau”. Tuo pačiu pabrėžiame, kad suprantame, jog mums reikia atpirkimo — Dievo pagalbos, Dievo malonės. Bažnyčia įvedė šią praktiką, prisimindama šv. Pauliaus žodžius: “Teištiria žmogus pats save ir tada tevalgo tos duonos ir teigeria iš tos taurės (Kor 11,28).

“Nusidėjau mintimis”. “Kam jūs taip manote savo širdyje”, — klausė Kristus fariziejų ir Rašto aiškintojų, kai šie smerkė Kristų savo mintyse už tai, kam jis nuodėmes

atleido vienam paliegėliui (Lk 5,22). Evangelistai rašo, kad Jėzus perprasdavo žmonių mintis (Mk 2,8); Jis žinojo, kas yra žmogaus viduje” (Jn 2,25). Jis kaltino fariziejus: “Jūs valote taurės ir dubens išorę, o viduje esate pilni gobšumo ir nelabumo” (Lk 11,39). Jis skaito ir geras mintis: “Kai tu sėdėjai po figmedžiu, prieš pakviečiant tave Pilypui, aš mačiau tave” (Jn 1,48). Mintys — tai mūsų darbai, jų versmė. Kokios mintys, toks žmogus.

“Nusidėjau žodžiais”. Apaštalas Jokūbas rašo: “Kas nenusideda kalba, tas yra tobulas žmogus: jis sugebės pažaboti ir visą kūną... Liežuvis yra ugnis. Liežuvis, tarsi blogio višetas, glūdi tarp mūsų narių, suteršia visą kūną, padega visą gyvenimo eigą, patsai pragaro padegtas... Liežuvio joks žmogus nepajėgia suvaldyti. Juo šlovina Viešpatį, savo Dievą, ir juo keikiame žmones... Iš tų pačių lūpų plaukia ir laiminimas, ir prakeikimas” (3). Augustinas dar smarkiau išsireiškia: “Jūs gi nužudėte liežuvio kalaviju, kai šaukėte: ant kryžiaus jį! ant kryžiaus jį!” Blogiausi yra ne tie pikti žodžiai, kuriuos pasakome, bet tie geri žodžiai, kurių nepasakome.

“Nusidėjau darbais”. “Jis atlygina kiekvienam pagal jo darbus” (Mt 16,27). “Ugnis ištirs, koks kieno darbas” (1 Kor 3,13), nes jų darbai seka juos” (Apr 14,13). Darbai parodo, kas yra žmoguje. Evangelija pasakoja apie du sūnus. Vienas iš pradžių atsikalbinėjo tėvui, bet paskui paklausė ir nuėjo dirbti, o kitas sakė “gerai, gerai”, bet neklausė ir nėjo dirbti (Mt 21,28).

“Esu kaltas”. Kaltė yra išdidi. Kaltė — tai užsidarymas savo kiauči, savo nuomonėje, savo užsispyrime. Prisipažinimas — tai išėjimas iš šio kalėjimo. Evangelijoje skaitome: “Pragydo gaidys. Tuomet Viešpats atsi-grėžė ir pažvelgė į Petrą. Petras atsiminė... Jis išėjo laukan ir gaudžiai pravirko” (Lk 22,62). “Esu kaltas” gali pasakyti tik tas, į kurį Viešpats pažvelgė. Tada kiekviena kaltė tampa “Laimingąja kalte”, jei tik mato atgręžtas į save Kristaus akis. Kai Jėzus tris

Popiežius kalba minioms.

kartus klausė: “Ar myli mane?”, Petras atsakė: “Viešpatie, Tu viską žinai, Tu žinai, kad aš Tave myliu” (Jn 21,17). Petras nesakė “esu kaltas”, bet “Tu viską žinai”. Kaltę jis mato Viešpaties akimis, o ne žmogišku žvilgsniu, kai norime psichologiškai pasiaiškinti ir pasiteisinti. Viešpaties žinojimas “Tu žinai, kad tave myliu” teikia malonę, atleidimą. Nors meilė būtų ir mažutė, kaip garstyčios grūdą, ji perkels kaltės kalną.

Stovėdami prieš Viešpaties teismą, šalia Teisėjo didybės matome ir savo gynėjų, advokatų. Mes kreipiamės į tą, kurią giesmėje “Sveika, Karaliene” vadiname “Mūsų Užtarėja”. “Prašome Švenčiausiąją Mergele Mariją, visus angelus ir šventuosius, kad jie mus užtartų. Kreipiamės ir į pavojingiausius mūsų kaltintojus ir teisėjus — į mūsų brolius ir seseris, kad jie už mus maldautų Viešpatį mūsų Dievą.

Šis visas kreipinys — tai mūsų, žmonių, sukurtas, bet paskutinis sakinytis “melski už mane Viešpatį Dievą” primena Tomo žodžius “Mano Viešpats ir mano Dievas” (Jn 20,28).

Mes stovime prieš Kristų, Nukryžiuotąjį ir Prisikėlusį. Mes kreipiamės į Jį, kuris yra Teisėjas ir kartu rodo savo žaizdas. Bet Jis stovi ir mūsų brolių tarpe, Jis, tapęs mūsų broliu, panorėjęs būti į mus panašus (Žyd 2,17). Jis nesigėdija vadinti mus savo broliais (Žyd 2,11). Stovi Kristus. Jis “amžinai gyvas, kad mus užtartų” (Žyd 7,25).

Šis gailesčio aktas atliekamas stovint — tai pagarbą išreiškianti laikysena. Tariant “esu labai kaltas”, mušamasi į krūtinę... Šis toks gestas šiandien atrodo jau nemodernus, pasenęs... Bet liaudyje vis tik gyvas, nuo seno žinomas, reiškias nuoširdumą, gailestį, gydytojas, apžiūrėdamas ligonį, beldžia į krūtinę, kad nustatytų vidinių organų stovį. Prisiminus medicininę apžiūrą, gali mums paaiškėti ir liturginio gesto reikšmė: mūsų siela turi pagyti, turi būti sveika. Evangelija, aprašydama Jėzaus mirtį, pastebi: “visa minia, susirinkusi pažiūrėti reginio ir pamąčiusi, kas įvyko, mušėsi į krūtinę” (Lk 23,48). Šv. Mišiose mes gi skelbiame Viešpaties mirtį! Evangelijos palyginime skaitome: “Muitininkas mušėsi į krūtinę, maldaudamas: ‘Dieve, būk gailestingas man, nusidėjėliui!’ Sakau jums: šitas nuėjo į namus nuteisintas” (Lk 18,13). Tai ir yra svarbiausia, kad mes būtume išteisinti.

Po bendro kalčių išpažinimo prabyla kunigas, prašydamas Viešpatį atleidimo. Reikia

IMPRESIJOS (IV)

RITA VINCIŪNIENĖ

Gyvenimas kryžkelėje. Jau kuris laikas taip charakterizuoju savo dienas. Ir naktis. Ir visą visą buvimą.

Pavakarys. Leidžiasi saulė. Lipu ir aš laiptukais iš bažnytėlės, tvirtai sumūrytos kalnelyje. Nusileidžiu grubiom cementinėm pakopom tiesiai į kryžkelę. Kiek daug kelių! Kiek daug mašinų ir žmonių, žmonių ir mašinų juose, tuose keliuose. Ir kas keisčiausia — visi jie žino, kuriuo keliu kiekvienam iš jų sukti. Ne tik žino — skuba, bėga, lekia paknopstom, zvimdami, kitus į šalis stumdydami ir vaikydami. Visi skuba savais keliais. O aš?

Vakar nutariau: nuo to, kad kasvakar bėgiosiu į Dievo namus, tikėjimo many nepadaugės. Reikia kažką kitaip daryti... O šiandien vėl aš čia. Klupau, tyliu, nieko nemąstau. Jaučiuosi tarsi belsčiausi į duris, už kurių vaikšto vien šventi žmonės, vaikšto po iki geltonumo nušviestas, švarutėles grindis, tyliai, ramiai kalbasi, bendrauja, šypsosi vienas kitam. O aš stoviu prie slenksčio, bel-

džiuosi ir žinau: mano kojos nešvarios, praeities dienų, mėnesių, — ką ten! — ilgiausių metų gyvenimo be Dievo purvais aptekusios. Tie grumstai — įkyrios mintys niekaip nesiduoda nuvalomi ir numetami šalin. Kaip kokie pūdus sveriantys svarsčiai prie kojų — nei bėgti, nei vietoj stovėti. Ak, Viešpatie! Nepasitiksi Tu manęs už tų durų, kur taip švariai iššveistos grindys. Reikia man gręžtis nuo jų. Užteks stovėti čia ir tuščiai belstis. Kuo greičiau ir kuo toliau nuo pasaulio, į kurį durų niekas man neatidaro! Nekaltinu kitų. Pati kalta — per daug nešvarių gurvolių prie kojų. Nepabėgsiu jau nuo praeities. Nenuplausiu, nenuvalysiu jau jos nei nuo kojų, nei nuo sielos.

Liksiu kryžkelėj? Ar suksiu atgal?

Viešpatie, padėk!.. Dar taip sunku nebuvo, Viešpatie, gelbėk, padėk!

Ne pas žmones reikia ieškoti tikėjimui. Tegu ir dvasininko rūbus jie dėvi, jo vardą

žinoti, kad ši kunigo malda neturi nieko bendro su atgailos sakramentu, kaip kai kurie galvoja — tai nėra išrišimas ir neatstoja šio sakramento, kuris yra reikalingas, norint gauti sunkių nuodėmių atleidimą. Gailesčio aktas, įjungtas į šv. Mišias, yra “sakramentalija”, ji naikina mūsų lengvasias nuodėmes, jei tik gailimės už jas. Šio akto tikslas — sužadinti mumyse gailestį, o tai yra naudinga sąžinės nuvalymui.

Pagal liturgijos nurodymus gailesčio aktas gali būti ir kitokio pavidalo. Jei prieš šv. Mišias būna kokia kita apeiga, gailesčio aktas išleidžiamas.

Išreikšdami Viešpačiui savo nevertumą, prisiminkime Evangeliją: “Jėzus pamatė didžiulę minią, ir Jam pagailo žmonių, nes jie buvo tarsi avys be piemens” (Mk 6,34). Jėzus kalbėjo: “Gaila man minios nes... neturi ko valgyti”. (Mt 15,32). Šv. Mišiose susitinkame su Kristumi, kuriam gaila mūsų. Jis mato mūsų nuodėmių naštas, jas ima su savimi ir neša savo kryžiuje, kurio drama sudabartinama šv. Mišiose. Kaltė yra kaip purvas. Viešpats savo perverta širdimi padaro mūsų širdį švarią.

nešioja! — supykau. Retas kuris tave išklausys, dar retesnis patars, padės! — įniršau. Jie savimi užsiėmę, jie daug meldžiasi, medituoja, jie džiaugiasi Viešpaties valia ir galia, jie mano, kad viską už juos Viešpats padarė, daro ir ateity darys. Biečia tik stebėtis ir gėrėtis: kaip gera! kaip gera pasitikėti visur ir visada Viešpačiu!.. Kaip blogai, kad tau negera... Kaltė tavyje, tavo praeityje, tavo nuodėmėse. Nusiplauk jas, ir bus gera, — ištiesia rūpestingai nuluptą minkštutėlę kriaušę. Viskas bus gerai, pamatysi, kaip viskas bus gerai! — siūlo juodai prinokusių slyvų porelę... Ak, — noriu šaukti. — Ne slyvos, ne kriaušės man reikia iš tavo rankų! Man reikia nors menkučio žodelio — ženklo, kad mane užgirdai, kad mane supratai. Tik ženklo, tik užuominos — ir užteks. Žinosiu, kad bent nuo manęs neužsitvėrei nepermatoma šiferio siena, aklina cemento tvora, kaip antai nuo tų kaimynų, kurių biolaukų poveikis tave dirgina, blogai veikia, ir todėl nuolat bijai, kad pasidarys negera. Slepiesi į savo kiautą, lendi į savo uždarą kambarėlį — šiltą pasaulėlį, kur kasdien, kas akimirka gali džiugiai šviesiu veidu kartoti: kaip gera, kaip gera, kaip gera... būti nuolat su Dievu. O su žmonėmis?! Negera?! O taip! Pikti žmonės, bjaurūs žmonės, jie suardo vidinę pusiausvyrą, nes jie — negerai. Tvorų, tvorų, tvorų! Kuo daugiau cementinių, vielinių, brūzgynais apželdintų tvorų! Ir kuo aukštesnių! Kad būtų gera ir kad nematyčiau tų, kuriems negera?

Užveriu vartelius.

Ne, ne pas žmones reikia ieškoti tikėjimui atsparos — savyje reikia surasti tą tvirtybę. Ačiū, Viešpatie, kad laiku tai supratau. Dar ne vėlu, dar ryšiuosi ieškoti ir tikėsiu, jog pavyks surasti tvirtybę, atsparą, ramybę.

Merkinė. Spalis. Šalta, žvarbu. Ilgas važiavimas benzinu prismirdusiame, išklurusiame pakruojiečių autobusiuke. Žiūrėk, kaip gražu už lango, gėrėkis, grožėkis rausvų, gelsvų, rudų ir dar žaliuojančių spalvų žais-

me, grožėkis ir mylėk nuostabųjį Viešpaties tvarinį — žemiškąjį pasaulį. Tada nebus šalta ir žvarbu, tada ir nesopės galva, apsvaiginta benzino kvapo; grožėkis, grožėkis Viešpaties pasauliu, juk ne kasdien regi jį tokį spalvingą, spindintį ir besimainantį, — raginu visą kelią save ir negirdžiu draugės purškiamų ausin naujienų naujienėlių.

Merkinė. Graži geltono mūro bažnyčia. Pulkeliai svečių, šventoriuje belūkuriojančių gedulingų pamaldų pradžios. Tarp jų ir visų keikto nukeikto garsaus sovietinio rašytojo žilaplaukė galva, ir amžinai atsilapojusio nepaklusniom apykaklėm, susivijusiais šalikais vėjavaikiško poeto povyza, ir senas pažįstamas literatūrologas pasisveikinimui linkteli jau žilą barzdelę — ak, kada jis spėjo taip nubalti?! Čia pat pulkėlis kitų pažįstamų rašytojų, poetų, šiaip mokslo vyrų veidų. Suplūdo į Merkinę žvarbią spalio dieną. Krėvę, tą daug kentėjusį, daug klajojusį “dangaus ir žemės sūnų”, parvežė į Lietuvą, į gimtinės kalnelį užkasti amžinam poilsiui. Susibėgo, sulėkė, palydės, pagerbs, daug daug gražių žodžių prikalbės, ne vienas ir ašarą nubrauks...

Ne ironiškai žiūriu, ne. Man pačiai graudu. Ir jaučioje, išpuoštoje svečių pritutintoje bažnyčioje pamaldų metu, girdint taip įprastus, Tau, Viešpatie, pagarbinti skirtus žodžius, graudu. Ir lydint spindinčias spalvoto metalo urnas pro duris, per šventorių, per miestelį... Din-dan din-dan, dan-gun, dan-gun, — lydi laimingai sugrįžusius į tėviškėlę žemaūgio, kuproto, o tokio didelio, nes didelės sielos buvusio žmogaus palaikus Merkinės bažnyčios varpas ir kreivas, šleivas — tikras Krėvės apysakų personažas! — varpininkas, susiraukšlėjusiu, išgeltusiu, bet tokiu išdidžiu veidu: ne bet kam skambinu, dideliame žmogui skambinu, rašytojui, akademikui, Kauno, Vilniaus, Pensilvanijos universitetų profesoriumi skambinu!.. Ir savo žmoną Oną Mariją, liūdnuo viso gyvenimo dienų palydovę, antrąkart Krėvė parsiveža į tėvų žemelę: pirmąkart iš Baku kaip nuotaką,

o dabar iš didelių ir šaltų Filadelfijos kapinių amžinam poilsiui. Sugrįžo, sugrįžo dar vienas didis lietuvis ilsėtis į tėviškės žemelę, prašęs ir maldavęs: tik parvežkit mane į Lietuvą, nenoriu mirti ir būti palaidotas Amerikoje, tik parvežkit... Parvežėm. Laidojam. Jau ir antkapinis paminklas įgudusio liaudies meistro drožėjo ranka išskaptuotas, ir kopolytėlė baltuoja, iš naujų lentų sukalta, ir beržas, ir ažuolas, ir klevas gerbia šios žemės žmogaus atminimą, barstydami geltus geltus lapelius. Tik pušys ošia išdidžiai. Ir Tu, Viešpatie, klausai mūsų kilnių, šventų žodžių (“visą gyvenimą Krėvė kėlė metafizinį skliautą virš gimtos Lietuvos... dirbo ir gyveno kaip širdis liepė... ištverė, nes tvirtai tikėjo... sugrįžo, nes labai norėjo ir troško...” ir kažką mąstai. Ir ten, Merkinės bažnyčios paskliautėje, ramiai iš paveikslo žvelgi, ir prie rašytojo gimtinės nuo naujai pastatyto kryžiaus stebi vartus, supintus iš žalių eglisakių ir perrištus juodu kaspiniu, ir mus, tremtinių dainą virkujančius, ir čia, gražiamе dzūkiško smėlio kalnelyje, glostai savo žvilgsniu būrį žmonelių, sulėkusių iš visos Lietuvos. Žvelgi į mus, o Viešpatie, stebi mus, glostai, o gal ir bari! Gal bari, jei profesoriui, baigiantis laidotuvėms, tenka priminti: ne iš aukso, ne iš brangaus metalo šios urnos — Lietuva Krėvei tokių nupirkti pinigų neturėjo! — todėl nerauskit šitos kapavietės, tesiilsi pargrįžę. Tesiilsu...

Merkinė. Spalis. Žvarbu, šalta. Tik ne sieloje. Kažkodėl anksčiau tokiu metu, Viešpatie, aš Tavęs nejausdavau. Negi Tu pasitraukdavai, išnykdavai, nusigrėždavai?! O dabar štai pleveni juodame kaspinėlyje, sumezgusiame eglisakių vartus, leidiesi iš dangaus tiesiai į sielą mažyčiu geltonu beržo lapeliu, šiureni šalnos pakąsta kapų kalnelio žole. O Viešpatie, tu esi visame kame. Ir todėl ši spalio diena sušyla nuo gerumo palydėjus į kalnelį jo išsiilgusį “dangaus ir žemės sūnų”, visą ilgą ir klaidų gyvenimą ieškojusių Tavęs, Viešpatie.

Vaikštau visą dieną, nešiodama keistą sunkumą. Tarsi tonas sveriantis presas spaudžia mintį, gniaužia širdį, verčia tik kvailai šieptis, kur reikėtų lengvai nusijuokti. O juk sekmadienis — kojos pačios, be jokio džiaugsmo ir entuziazmo, žino savo kelią. Praeinu pro klausyklą, kurioje sėdi mažulytis senučiuokas kunigas, pabalnojęs nosį akiniais ir įsikniaubęs į tokį pat senuką brevijorių. Atsiklaupčiau štai prie langelio, išsitroksčiau viską, aišku, palengvėtų. Bet ne, praeinu, surandu ramią, tylią vietelę, kur tik tabernakulis prieš akis, bandau susikaupti, melstis — nesiseka. Malda praeina pro šalį. Slenku į savo įprastą vietą, kur išklausysiu sekmadieninį Viešpaties pagerbimą ir krūptelių, išvydusi baltą baltą pažįstamos sesės vienuolės veidą. Meldžiasi taip susikaupti, kad niekas aplinkui neegzistuoja... Būtinai po sumos pasivysiu, prakalbinsiu, pasišnekėsim, gal palengvės. Deja, nepagaunu. Ji dingsta dar prieš šv. Mišių auką (“labai sušalau ir neištveriau”, — prisipažins ji man vėliau telefonu). Užtat susitinkam su dukra, užsukam į kavinukę, gurdinam sultis tylėdamos, nors pati ją čia pasikviečiau. Dukra kantri, nereikalauja mano dėmesio, nors aiškiai matau — kenčia įžūlią tylą.

Visa diena tokia — kelias tonas sveriančiu presu prislėgta. Gal vakaras bus kitoks? Dukros išeina į svečius, lieku viena. Pasimelsiu, — pirma mintis. Bet... pratrūkstau! Pagaliau. Ašaros greit virsta inkštumu, raitausi tarsi paspirtas šunytis patvory lietui dreniant. Gniaužiu kumščius, inkščiu ir vaitoju: “Viešpatie, kur Tu? Viešpatie, kodėl Tavęs nėra? Viešpatie, atsiliepk!.. ” Penkios, dešimt minučių, penkiolika — Viešpatie... Ir tylą. Ilga, spengianti, beprotiška tylą. Dabar gūžiuosi iš baimės. Iš pasibaisėjimo dėl viso to, kas užgriuvo mane, kas prislėgė mano pasaulį, kas suardė išorės darną ir harmoniją, kas sukėlė tokią sumaištį mintyse. Viešpatie, o kas toliau? O kur toliau? O kaip toliau?..

Prisnūstu tik paryčiais. Prabundu ir — strimagalviais iš lovos. Pavėluosiu juk į dar-

“Narcisizmas mums buvo svetimas”

(Pokalbis su prel. Kazimieru Vasiliausku)

Alfredas Gusčius

— Gerbiamas kunige, ar galėtumėte tvirtinti, jog religijos, filosofijos ir meno studijų savaitės, pavadintos gražiu graikišku žodžiu Sinoikija, vykstančios jau keleri metai, yra pakankamai gerai žinomos Lietuvos krikščioniškajai visuomenei, kad jos organizuojamos ne tuščiai, ne dėl formalaus “paukščiuo

— Manau, kad Sinoikijos lig šiolei Lietuvoje tėra mažai žinomos, ir todėl dvasinių vertybių deficito laikotarpiu tai didelis nuostolis visuomenei. Mano giliu įsitikinimu, tokie renginiai dvasiškai nualintame krašte ypatingai reikalingi ir verti daug didesnio dėmesio. Stebėdamas pačius renginius ir kalbėdamasis su jų iniciatoriais bei aktyvistais,

supratau, kad pagrindinis tokių akcijų tikslas

— šiuolaikine kalba įtaigiai ir suprantamai dabartiniam žmogui atskleisti aukštųjų vertybių prasmę ir grožį. Aš ir pats Sinoikijos pranešimus, išleistus atskiromis knygomis, perskaitau su dideliu susidomėjimu ir suvokiu, kaip jie padeda suprasti dabartinio laiko ženklus ir tinkamai juos įvertinti.

Būdamas įsitikinęs Sinoikijos dienomis skaitomų pranešimų aktualumu ir reikalingumu, norėčiau rengėjams palinkėti tik viena: kuo platesnės informacijos apie renginių vietą, laiką ir galimybes juose dalyvauti, o renginiams pasibaigus, pasistengti supažindinti vis platesnius visuomenės sluoksnius su svarstytais dalykais bei svarbiausiomis idėjomis.

ba! Suspėju, žinoma. Ir iškart pasineriu į šimtus kasdieninių rūpesčių. Išsivaduoju nuo jų tik tada, kai į mano kabinetą kažkieno abejinga ranka stumteli apsižliumusių vaikuką:

— Žiūrėkit, pavaduotoja, sakosi sergąs...

Pritupiu prie to gailaus padarėlio, nesuspėjusi išsitraukti nosinuko, delnu nubraukiu ašarėles nuo abiejų skruostų. Bet jos dar didesniu srautu pasilieja, vaikas suaimanuoja — pilvukas skaudas, o gydytojo labai bijas. Nuraminu ir ieškau jau ne gydytojo, o jo mamos. Išsikviečiu ją telefonu, o kol ji ateis, sėdžiu šalia dar tebesigraudinančio Deimantėlio ir jaučiu: kaip gražiai, vaikeli, ir aš su tavim dabar išsiverkčiau, kaip išsiverkčiau, tada tikrai gal palengvėtų. Bet ne. Man privalu būti mokytoja. Be to, duris jau veria lignonėlio mama, atgabenu iš klasės jo krepšelį su knygomis, palydžiu abu klaidžiais koridoriais namo.

Kas dabar?

Ak, manęs dar laukia nemalonus pokalbis su mokytoja, visiškai nemylinčia vaikų.

Ir štai pagaliau aš laisva. Dabar greičiau į katedrą, į jos popiečio tylą, prie mano numylėto Švč. Marijos Mergelės paveikslo — greičiau. Negi ir čia aš nerasiu paguodos, ramybės, negi ir čia nepalengvės? Verksiu? Maldausiu? Tylėsiu? Melsiuos?..

Viešpatie, tai šitai aš vis dar tebeieškau Tavęs.

— *Gerbiamas monsinjore, Jūs priskirtinas aktyviųjų kunigų "luomui": Jus dažnai regime, girdime įvairiuose renginiuose, skaitome Jūsų mintis spaudoje... Sakykite, ar Jus patenkina krikščioniškų idėjų skleidimo formos? Gal turite konstruktyvių pasiūlymų? Juk esate ateitininkas nuo pat moksleiviškų metų.*

— Pastaruoju laiku (jau penkti metai) esu labai užimtas tiesioginėse pareigose, ir Arkikatedros klebono pastoracinis darbas atima daug laiko. Todėl nedaug beturiu galimybių stebėti, kaip šiandien vyksta mūsų visuomenės, ypač jaunimo, grįžimas prie dvasinių vertybių. Tenka nuolatos girdėti įvairių nusiskundimų: daugėja nusikaltimų, daugeliui mūsų visuomenės narių ekonominės gėrybės tapo pačiomis svarbiausiomis vertybėmis, didelė dalis jaunimo jau visai abejinga aukštųjų vertybių pasauliui.

Visa tai konstatuojant, daug kas klausia: kodėl taip? kodėl tiek mažai dvasinio atgimimo reiškinių? Juk gerų norų, atrodo, tikrai netrūksta, nestinga ir organizacijų, įvairių ratelių, būrelių, sueigų. Tačiau kodėl ne vienas iš pačių nuoširdžiausių idealistų šiandien neretai jaučiasi, kaip kadaise šv. Jonas Krikštytojas, "balsu, tyruose šaukiančiu"?

Mums, tarpukario Nepriklausomos Lietuvos ateitininkams, visa tai stebint, kartais atrodo, kad mes anuomet buvome platesnių pažiūrų — ir tai mums padėdavo susiprasti tarpusavy ir kitus geriau suprasti. Mes stengėmės akcentuoti bendražmogiškas vertybes ir ieškoti tokio "klajaus", kuris mus visus sujungtų. Kaip tikri idealistai, rūpindavomės ne tik tai savo "brolijos" sielų išganymui, bet, matydami kiekviename žmoguje brolių, seserį, nuoširdžiai stengėmės jiems padėti subręsti pilnaverte asmenybe... Mes buvome kuklūs

— niekad nepabrėždavome savo vertingumo, nešaukdavome, kad tik tai mes turime tiesos ir šventumo monopolį, nesistengdavome niekam primesti savo pažiūrų ir požiūrių. Tik tai meile, pasiukojimu, idealiz-

mu stengėmės būti panašūs į tą evangelinį raugą, kuris organiškai apima visą tešlą, t.y. visą visuomenę. O tuometiniai didieji tautos mąstytojai Šalkauskis, Dovydaitis, Maceina, Pakštas mus įkvėpė formuoti integralinę pasaulėžiūrą, kuriai būdinga pagarba visoms vertybėms. Čia turbūt ir buvo mūsų pasisekimo paslaptis. Mus suprato visuomenė irėjo su mumis. Narcisizmas mums buvo svetimas.

— *O kaip manote, ar atvykęs į Lietuvą Šventasis Tėvas nenusivils? Juk šalia restauruotų šventorių, memorialinių paminklų, įžymių istorinių relikvijų mūsų mažame krašte daug buitinio chaoso, dvasios griuvėsių (vėl totaliai plinta alkoholizmas, ir kas itin skaudu — jaunimo gretose, akis rėžia mažaraščių vertelgų agresyvi egzistencija ir pan.)?*

— Kai pas mus atvyksta garbingas svečias, tai mes visuomet stengiamės jam parodyti tai, ką turime geriausia ir gražiausia. Be jokios abejonės, stengsimės šitaip elgtis ir šių metų rudenį, kada Šventasis Tėvas atvyksta į mūsų Tėvynę. Norisi tikėti, kad Vyriausiasis mūsų tikėjimo Ganytojas savo vizito metu suspės pamatyti daug reikšmingų ir jo jautriai širdžiai mielų reiškinių. Jis, be abejo, pastebės, jog, nepaisant mūsų tėvynainių patirtų negandų, dauguma mūsų tautos tikinčiųjų dar moka nuoširdžiai melstis, džiaugtis, mylėti ir atleisti. Jisai pamatys taip pat restauruojamas ir naujai statomas bažnyčias, pamatys daug naujų kryžių, pasiekimų mokslo ir meno srityse.

Žaizdas ir sąšlavynus to trumpo vizito metu, manyčiau, nereiktų stengtis aprodiuoti... Baimė, jog Šventajam Tėvui rodydami tik tai, kas gera, neleisime jam pažinti mūsų tikrovės, galvoju, yra nepagrįsta. Mat apie mūsų tautos tikinčiųjų ir netikinčiųjų problemas, skaudulius jam išsamiai papasakojo Lietuvos kardinolas ir vyskupai šių

ROMOJE MIRĖ KUNIGAS VINCENTAS PUPINIS

Kun. KJ. AMBRASAS, SI

Eidamas 73 metus, kovo 27-ąją Romoje mirė jėzuitas kunigas Vincentas Pupinis, gimęs 1920 m. liepos 18 d. (taigi vienmetis su popiežium Jonu Paulium II ir su mūsų kardinolu Vincentu Sladkevičium), Gataučių kaime, Linkuvos parapijoje, kurią velionis labai dažnai prisimindavo, ką nors apie ją suradęs, vis pagarsindavo.

Jėzuitas kunigas Vincentas Pupinis atvyko į Romą 1945 metais rugpjūčio mėnesį, vos tik po antro Pasaulinio karo pabaigos. Karo sukuriuose susipažinęs su jaunais rusais, atvežtais darbams į Vokietiją, ir matydamas, kad jie Kristaus mokslo visai nepažįsta, nors ir nepriešingi religijai, pajuto norą rengtis apaštalamumui Rusijoje. Dėl to, karui pasibaigus ir vyresniesiems leidus, prisidėjo prie būrelio jaunų jėzuitų, besirengiančių darbui su rusais. Išmokęs Rytų Bažnyčios apeigas ir liturginę slavų kalbą, 1947 metų liepos 1-ąją dieną buvo įšventintas kunigu. Dirbo popiežinėje Rusų kolegijoje, paskui rūpinosi į vargą patekusių rusų šelpimu.

1953-1958 metais tėvas Pupinis buvo rusų ir lietuvių "pabėgėlių kunigas" Austrijoje: gyveno Salcburge ir Vienoje, bet dažnai lankė ir kitas vietas, kur buvo įrengtos stovyklos.

Grįžęs į Romą, kelerius metus rūpinosi Rusų kolegijos namų reikalais, o 1964 metais buvo pasiūstas į Braziliją, kur Rytų apeigų jėzuitai buvo įrengę bažnyčią ir nedidelį bendrabutį rusų berniukams, o seserys uršulietės — mergaitėms. Viena iš kunigo Pupino pareigų buvo lankyti šeimas ir rūpintis vaikais. Su kitu kunigu austru leido mėnesinį biuletinį rusų kalba. Kunigas Pupinas 15 metų redagavo šį biuletinį, kurio buvo išleista daugiau nei 200 numerių. Jis asmeniškai pažino kelis tūkstančius rusų. Kartais patalkininkaudavo lietuvių parapijoms.

1980 metais vienuolijos vyresnieji pašaukė jį į Romą vadovauti Vatikano radijo rusų skyriui, o nuo 1988 metų — lietuvių redakcijai. Daugel metų kun. Vincentas Pupinis nesiliovė rašęs įvairių religinių straipsnių, surinkęs gausią medžiagą apie Rusijos stačiatikių bažnyčias, sudaręs nemažą jų kartoteką. Taip pat rūpestingai ėjo Rusų kolegijos ekonomo pareigas.

Kun. Vincento Pupinio laidotuvių pamaldos buvo Rytų apeigomis Rusų kolegijoje, iš kur velionio palaikai buvo nulydėti į Verano kapines, kur ilsisi jau nemaža Romoje gyvenusių ir dirbusių lietuvių.

metų vasario mėnesio vizito *ad limina* metu... Taigi Šventajam Tėvui vykstant į Lietuvą, ji nebebus jam terra incognita. O, be to, tikriausiai esate girdėję; jog Šventasis Tė-

vas Lietuva pradėjo domėtis ne tik ruošdamasis šiam vizitui, bet žymiai anksčiau.

— *Ačiū Jums, monsinjore, už pokalbį
Sudiev!*

Antanas Saulaitis, SJ, ir Vincentas Pupinis, SJ, Russicum valgykloje.

- Atvelykio sekmadienį Kauno sporto halėje įvyko lietuvių ir prancūzų katalikų judėjimų Vilties šventė. Joje pasauliečiai ir dvasininkai pasakojo apie savo kelią į atsivertimą. Šv. Mišias aukojo vysk. S. Tamkevičius su 20 kunigų. Susirinkusius telegrama pasveikino pop. Jonas Paulius, kviesdamas žadinti viltį tiems, kurie yra ją praradę.
- Vilniaus arkikatedroje-bazilikoje Motinos dieną, gegužės 2, buvo surengta religinės muzikos valanda, pavadinta "Ave Maria". Joje skambėjo įvairių tautų kompozitorių giesmės Švč. M. Marijos garbei. Giedoją Vilniaus chorai.
- Prel. Pranas Bulovas, buv. Viešpaties Atsimainymo parapijos klebonas Maspeth, N.Y., šį pavasarį atšventė 50 m. kunigystės jubiliejų.
- Europos katalikų moterų atstovių suvažiavimas Paryžiuje įvyko gegužės 20-23 d. Lietuvai ir išeivijai atstovavo dr. J. Mockienė "Caritas" atstovė, ir dr. A. Šlepetytė-Janačienė, Pasaulio lietuvių katalikų organizacijų pirmininkė. Suvažiavime daugiausia buvo svarstomos migrančių (išeivių) problemos.
- Šiais metais sukanka 600 m., kai Čekijos karalius Václavas IV paskandino Vlatavos upėje Prahos kanauninką Joną Nepomuką. 1792 m. jis buvo paskelbtas šventuoju. Lietuvoje prie upių buvo daug kur šv. Jono Nepomuko statulėlių, liaudies menininkų išdrožtų. Šią šventę šiemet iškilmingai atšventė Trakai, kurių globėjas yra šv. Jonas Nepomukas.

ATSISVEIKINANT

CHIARA LUBICH

“Kai nuėjęs paruošiu, vėl sugrįšiu ir jus pas save pasiimsiu, kad jūs būtumėte ten, kur ir aš” (Jn 14, 3).

Tai yra Jėzaus atsisveikinimo žodžiai, kuriuos jis pasakė savo apaštalams po pasakutinės vakarienės. Jis jiems aiškino, kad netrukus juos paliksiąs, ir tai, suprantama, juos nuliūdino. Tada jis paaiškino, kad tai bus tik trumpas atsiskyrimas, o svarbiausia, kad tai bus jų pačių gerovei. Jis einąs paruošti jiems vietos, kur jie galės būti su juo visuomet.

O tas atsiskyrimas, apie kurį Jėzus jiems kalbėjo, reiškė jo artėjančią kančią ir mirtį. Tokia buvo jam Tėvo valia, kurią vykdydamas įrodė savo nepaprastą meilę jam, kad galėtų dalintis su Tėvu jo garbe ir būti su juo vienybėje. Tai darydamas, Jėzus parodė savo mokiniams kelią, kuriuo eidami jie galėtų pas jį ateiti ir gyventi su juo.

Kai Jėzus kalbėjo apie savo grįžimą, galėtų atrodyti, kad tai reiškia atėjimą pas savo apaštalus jų mirties valandą ar apie savo triumfinį grįžimą laikų pabaigoje. Bet iš tikrųjų Jėzaus grįžimas jau įvyko jo prisikėlimu. Kai jis atbaigė išganymo darbą ir gyvena su Tėvu jo garbėje, jis nori visuomet būti su savaisiais. Nuo pat prisikėlimo Jėzus nori, kad jo mokiniai galėtų gyventi tame pasaulyje, kuriame jis gyvena.

Toji realybė bus pasiekta, kai mes sutiksime Jėzų veidas į veidą mūsų mirties valandą, o ypatingai kai jis sugrįš laikų pabaigoje. O džiaugsmą, kai jis sugrįš, mes galime patirti jau dabar, ilgėdamiesi jo atėjimo.

Kaip mes galėtumėm gyventi pagal čia mąstomus žodžius? Mėgindami suprasti jų turtingumą ir grožį.

Jie kreipia mūsų dėmesį į Bažnyčios esmę. Bažnyčios gyvastingumą charakterizuoja Jėzaus buvimas joje ir todėl be jo ji neįsivaizduojama. Bažnyčia yra matoma, kaip Jėzaus mokinių ir tikrų jo draugų bendruomenė, kuri supranta, kas yra Jėzus, norėdama jį turėti savo tarpe ir būti su juo visuomet.

Čia mąstomi žodžiai veda mus į intymesnius ryšius su Jėzumi ir per jį su mūsų dangiškuoju Tėvu.

Bet viso to siekiant, reikia mokėti ir kainą: pildyti sąlygas, kurių reikalauja Jėzus. O jis reikalauja gyventi pagal jo žodžius (Jn 15, 10), ypatingai mylėti vienas kitą (Jn 15, 12) ir visiems būti vienybėje (Jn 17, 21).

Jei mes stengsimės gyventi pagal Jėzaus žodžius, jis pripildys mus savo šviesa, savo nusistatymu, savo gyvenimu. Tada mes būsime jo draugai. (Jn 15, 14). Jis padės mums, nepaisant esamų ir nesiliaujančių sunkenybių, jau dabar gyventi meilės, skaistumo, heroizmo, džiaugsmo ir tikros taikos realybėje, kurioje jis pats gyvena ir kuri mūsų žemiškajam gyvenimui jau dabar teiks dangaus džiaugsmo.

Iš anglų kalbos išvertė *Kostas Paulius*

■ Tinkamam Šv. Tėvo priėmimui pasirengti šio vizito organizacinis komitetas dažnai posėdžiauja. Kovo 3 d. posėdyje, vykusiame Lietuvos vyriausybės rūmuose, dalyvavo prez. Alg. Brazauskas ir ark. Juozas A. Bačkis. Pop. Jonas Paulius mėgino į Lietuvą atvažiuoti 1984 ir 1986 m., tačiau Sovietų bolševikinė valdžia nedavė leidimo. Šiais metais popiežius, kaip jau žinome, lankysis Lietuvoje rugsėjo 4-7 d.

■ Prel. Stasys Žilys, 30 m. išdirbęs Rytų Bažnyčios kongregacijoje, 1992 m. pabaigoje išėjo į pensiją. Pop. Jonas Paulius II, įvertindamas jo darbą, suteikė jam Apaštališko Protonotaro garbės titulą.

Į ką kreipti dėmesį kuriant šeimą

(Konkurso suaugusiųjų grupėje II premiją laimėjęs rašinys)

Anelė Brazauskienė

“Negera žmogui būti vienam”

Vyro ir moters ryšys — ne atsitiktinis. Šeima — seniausia ir pagrindinė žmonijos gyvenimo institucija. Vyro ir moters sielos pasauliai turi ryškiai skirtingus bruožus. Žmogaus prigimtyje įdiegtas stiprus lytinis potraukis, kuris abiejuose — vyre ir moteryje — tarsi elektros srovės pliusas ir minusas, kibirkščiuoja ir siekia susijungti, pavirsti viena srove. Jau iš anų Biblijoje pasakytų žodžių “negera...” plaukia išvada, kad tiek vyras, tiek moteris, būdami vieniši, jaučiasi nepilni, tarsi suskilę. Jie siekia, ieško “antrosios pusės”, kad taptų pilnesni, tobulesni.

Lytinis potraukis egzistuoja visame biologiniame pasaulyje, visuose gyvūnuose. Bet šis potraukis meile nevadinamas. Tai aistra, kuria šį potraukį pavadiname, egzistuojantį ir žmoguje. Tačiau žmoguje nuo pat jo gimimo mes pastebime troškimą būti mylimam ir troškimą mylėti. Meilė žmoguje aistrą perkeičia, ją sublimuoja. Meilė aistrą palenkia dvasinei abiejų harmonijai pasiekti.

Jeigu lytinis potraukis žmoguje apsiriboja tik fiziologiniu suartėjimu, kai žmogus į partnerį žiūri tik kaip į savo malonumo patenkinimą, kaip į žaislą (“pagaliau aš tave turiu...”), tai tokį

fiziologinį potraukį “gauti” ir vadiname aistra, o ne meile. Jeigu aistrai duotume meilės vardą, tai vyro ir moters lytinį suartėjimą aptartume, kai dviejų egoistų sąjungą, dviejų egoistų susivienijimą. O meilė yra priešingybė egoizmui. Aistra, būdama grynas instinktas, pasireiškia protui nedalyvaujant. O meilė, būdama dvasinio gyvenimo apraiška, neišvengiamai yra susijusi ir turi būti susiejama su jausmu ir su protu.

Taigi meilė yra dvasinės kilmės. Ji būdinga tik žmonėms, o ne gyvuliams. Tačiau meilė aistros ir neneigia, ir nemažina. Meilė aistrą sutvarko. Meilė privalo būti ugdoma nuo pat mažens iš atžvilgio į kitus žmones. Tai reiškia, jog reikia nuo pat kūdikystės ne tik imti iš kitų (pirmiausia iš tėvų), bet pratinti ir duoti. Kai ruošiamasi kiekvienam pašaukimui (skirtingos mokyklos, skirtingos mokslo šakos), taip būtina žmogų ruošti dviejų meilės gyvenimui, nes absoliuti žmonijos dauguma gyvena šeimomis. Tad dviejų meilės gyvenimui — šeimai — pirmiausia privalo ruošti tėvai, o mokykloje — mokytojai, auklėtojai. O patiems jauniems žmonėms jau būtina ruoštis nuo pat paauglystės šiam tikslui įkurtuose klubuose, institucijose, padedant pedagogams, psichologams, gydytojams.

Jaunystės laikotarpis visose kartose pasižymi visuotiniu optimizmu. Ir meilė prasideda kito asmens žavesiu, susižavėjimu, juo gėrėjimusi. Šį žavėjimąsi pažadina ne tik išorinis patrauklumas ar grožis, bet ir vidinis patrauklumas bei grožis. Vyras ir moteris turi tarytum du veidus: vienas paveldėtas iš tėvų ar protėvių, o kitas — vidinis, kuris iš dalies paveldėtas, o iš dalies susiformavęs, tiek veikiamas paties žmogaus pastangų, jo vidinės nuostatos, tiek veikiamas žmogų supančios aplinkos.

Vidinė nuostata formuojasi, veikiamą savi-garbos, nepriekaištingos gyvenamosios bei pasaulėžiūros, kuria žmogaus gyvenama grindžiama bendraujant su kitais. Vidinis asmens grožis suteikia kilnių bruožų ne tik pačiam vidui, bet ir išorės veidui, asmens laikysenai bei elgsenai. Vidinės dvasinės vertybės atsispindi akyse, gestuose, veiksenoje.

Paprastai meilės ilgesys gimsta, susikūrus sa-vojo ar savosios idealą. Šis ilgesys ir stumia ieškoti to idealo tikrovėje. Jeigu šeimoje buvo rūpinamasi tik medžiaginių poreikių tenkinimu, tai ir jauno žmogaus veide, ir jo veiksenoje tai įsirežia.

Šiuolaikinių erotinių filmų bei tokios rūšies grožinės literatūros įtakoje ne vienas jaunas žmogus mano, jog “tikra meilė” galima iš pirmo žvilgsnio... Taip manyti paskatina ir toji trauka priešingai lyčiai. Tačiau tai anaip tol dar nėra meilė. Užtenka to, kad vienas kuris patrauklus bruožas sužadintų stiprų išpūdį, ir jis, kaip kibirkštis, uždega erotinę vaizduotę. Jausmui išiliepsnojus, reikia įjungti ir protą, kuris paskatintų pamiltame asmenyje ieškoti tų privalumų, kurie gali patvirtinti idealo ir realaus žmogaus tapatumą.

Visų pirma tokia “staiga gimusi meilė” dar negalima ir meile pavadinti. Tai tik susižavėjimas arba simpatija. Meilė esti tik išugdoma. Tokia “iš pirmo žvilgsnio meilė” yra silpna ta prasme, kad žmogus nejučiomis įsimyli savo vaizduotės susikurtą idealą, savo fantazijos paveikslą, o ne tą, kurį atsitiktinai sutiko. Čia dažniausiai ir glūdi tie “apsirikimai”, kai tokia meilė palaikoma “tikra meile”.

Prieš susituokiant, reikalingas ilgesnis tarpusavio bendravimas. Kodėl? Todėl, kad būtų galima giliau pažinti antrojo asmens gerąsias ir blogąsias puses. Ir ne vien pažinti, o ilgesnį laiką bendraujant, įsitikinti, ar anas keisis į gerąją pusę, ar pajėgs antrojo įtakoje trūkumus paversti geromis ypatybėmis. Ir ne tik tas “anas”, bet ir pats save patikrintum, ar dviese gyvenant įstengsi patsai tobulėti, geresniu tapti. Reikia, kad vienas ir kitas, bendraudami įvairiose situacijose, vienas kitą geriau pažintų ir mėgintų išsinerinti iš neigatyvių bruožų. O tai jau ne dienų ir ne savaitių, net ne mėnesių trukmė. Žmonės ne be reikalo sako, jog “norint žmogų pažinti, reikia pūdą druskos suvalgyti”.

Vadinasi, nei pusmečio, nei metų dar neužtenka, kad eitum į santuoką, kad darytum tokį svarbų visam amžiui žingsnį. Prieš vedybas reikia bendrauti, intensyviai susitikinėti, kad galėtum ir įprastum vienas kitą suprasti, kad padėtum vienas kitam pakeisti neigiamus įpročius teigiamais; tokius neigiamus įpročius, kurie rimtai grėstų kenkti tarpusavio santarvei. Žinoma, šio bendravimo laikotarpiu bus neišvengiamos ir konfliktinės situacijos, bet nereikia jų bijotis, o imtis drauge jas išnarplioti be pagiežos viens kitam.

Kodėl konfliktai neišvengiami? Todėl, kad vienas augo ir gyveno vienokioje šeimoje, kitas

— kitokioje. Juos ir formavo skirtingi požiūriai, skirtingi pomėgiai, įsitikinimai bei papročiai. O visa tai viena diena, savaite ar mėnesiu nei išsiaiškinsi, nei suderinsi. Sprendžiant vieną ar kitą situaciją, visada iškyla rizika kilti nesusipratimui, o iš to ir konfliktui. Tad reikia aiškintis, neužmesti nenumoti ranka ir neskubėti “skirtis”, ar susipykus “mesti” viens kitą. Nepalikti neišsiaiškintus, nors tasai išsiaiškinimasis trukėtų ir ilgokai.

Klaidingai manoma, jog reikia “nusileisti” viens kitam. Ypač gana dažna merginų nuostata, norinčių kuo greičiau ištekėti. O ypač slidus “nuolaidų” klausimas, kai vaikas “reikalauja įrodyti meilę jam”, sutinka prieš vedybas lytiškai suartėti... Klausimas labai platus ir dvilypis.

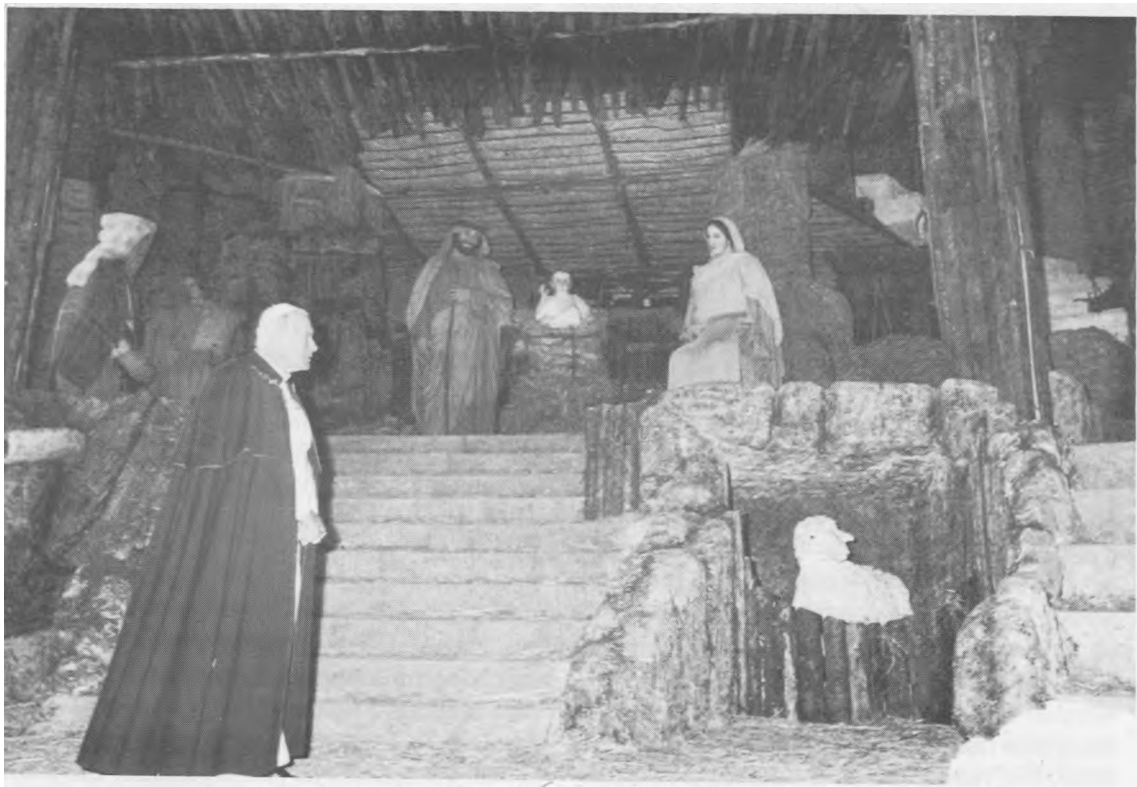
Pirmasis — “nusileisti kitam”. Vyras ir moteris — lygiaverčiai asmenys. “Nusileisti” — reiškia kitam pasivergti, tapti kito vergu, pataikūnu. Mūsų epochoje taip būti negali. Tokia “meilė”, kurioje bus vis nuolaidžiauojama, jau bus ne meilė, ji žmogų nepadarys laimingu, nepraturtins jo asmenybės. Priešingai, tokia “meilė” tik nualins vieno ir antro asmenybę. O juk Dievas nori, kad kiekvienas pasiektų savo asmenybės pilnatvę ir ją siektų laisvai, niekieno neprievartaujamas, neverčiamas.

Juk ir pats Kristus žmonėms nevergavo, o Jo “tarnyba” buvo tarnyba iš meilės, reiškia meilės tarnyba. Jis nevergavo jokiai žmogaus pareikštai ydai, užgaidai, silpnybei, nei pakluso prievartai. Jis laisvai pasirinko savąją misiją. Jo mirtis, Jo kančia — tai etalonas visiems žmonėms, kurie neišvengiamai vienaip ar kitaip sulaukia panašaus likimo. Etalonas, kuris visus kenčiančius guodžia, su jais solidarizuojasi, tuo juos stiprindamas.

Tarpusavyje aiškintis, kodėl vienaip ar kitaip mąstoma ar elgiamasi — būtina ir naudinga, nes taip laiduoja laimingą, be kraštutinių konfliktų santuoką.

Tikra meilė pasižymi ir estetiniu jausmu. O šis jausmas glėžnas ir trapus. Jeigu šį jausmą pastoviai graužia vieno kurio cinizmas, tai šis estetišinis apvalkalas suyra. Tas, kuris merginos aki-vaizdoje gali ištarti žodį, dėl kurio ji priversta rausti iš gėdos, tai toksai vyras apskritai gali bet kada moters akivaizdoje pasielgti amoraliai.

Antroji klausimo dalis — “noras ištekėti”. Šis noras — tai dar jokia meilė, tai vien išskaičiavimas, kad “neliktum senmerge”, arba tai vien

Popiežius prie prakartėlės Šv. Petro aikštėje.

fiziologinis potraukis, panašiai, kaip visi kiti fiziologiniai potraukiai, k.a., valgyti, gerti, miegoti... O kaip tik šio lytinio potraukio pagreitinimas patenkinimas tikrosios laimės nesuteiks, tokios, kokios trokšta žmogaus širdis. Ir, žinoma, negarantuos nei tikrosios ištvėrmės meilėje, nei santuokoje. Jeigu abu laiko save “tikinčiais”, tai tokio klausimo neįmanoma net kelti, esą, mergina tuo sutikimu įrodysianti, ar ji “iš tikrųjų myli”... Sutikimas reikštų nusikaltimą prieš šeštąjį Dievo įsakymą.

Tačiau yra ir psichologinė šio klausimo pusė. Šiandien psichologai vienbalsiai patvirtina (žinoma, jeigu jie tikri psichologai!), kad nesantuokiam lytiniam santykiavimui privalo būti taikomas griežtas “tabu”. Meilės pagrindą sudaro dvasinė meilė. Jeigu jos nėra, tai joks lytinis su-

artėjimas tos bazės nesukurs. Santuokoje vieno antram “atitikimas” matuojamas ne lytinio potraukio patenkinimu, o asmens pagarba, sutarimu, gebėjimu duoti, nereikalaujant “gražos”.

Tokio “įrodymo” reikalavimas aiškiai išduoda vartotojišką, išnaudojantįjį vyriškio charakterį. Jis siekia tik “gauti”, visai nesirūpindamas, ką tai reikš toksai sutikimas tiek būsimajai, tiek jiems abiem, kai susituoks.

Jeigu vaikas toks dvasiškai neišprusęs, tai mergina privalo būtinai iki santuokos jam atskleisti tikros meilės sampratą. O jeigu mergina tokia dvasiškai analfabete, žadindama vaikiną aistrą, provokuodama jį lytiniam aktui, tai vaikas privalo jai atskleisti, kas yra meilė. Kai lytiniai santykiai pradunami veikiant tik biologiniam potraukiui (t.y. padidėjusio seksualumo fazėje),

tai šis faktas partnerius nutolina vieną nuo kito. Partnerių elgsena grynai gyvuliška, nes tik gyvuliai taip elgiasi. Šiandien psichologai vieningai sutaria, kad jeigu įsileidžiama į atsitiktinius lytinius santykius, dar nesusituokus, tai šis faktas sustabdo tikrosios meilės vystymąsi, meilės ugdymą. Tuo pačiu stabdo ir paties žmogaus asmenybės augimą.

Meilė gimsta tik praėjusi keletą fazių. Pirmoji — tai susipažinimas. Antroji fazė — kai užsimezga simpatija. Trečioji fazė — kai įsimylėtam asmeniui atsiranda ir lytinis potraukis. Ketvirtoji — kai išryškėja konkrečios emocijos, kai partneris imasi dievinti, garbinti.

Bet meilės dar nėra. Ši nauja kokybė — meilė — išsirutulioja, kai aistra nenumalšinama lytiniu aktu, o virsta nauja būseną, nauja kokybė — meilės jausmu, kurio aukščiausia apraška — dvasinis artumas, dvasinė “giminystė”. Tikrajai meilei gimti ir augti trukdo ir neturėjimas apskritai taurių jausmų, neturėjimas idealų bei išpampęs egoizmas. Tikrosios meilės siekti nesugebės estetiškai neišprusęs, neturintis taurių jausmų bei moraliai skurdus individas. Toksai ir santuokoje nesugebės rasti tų turtų, kuriuos suteikia abipusė meilė. Dėl vidinio skurdo ir tuštybės yra siaubingai daug nenusisekusių vedybų. O dėl to taip kenčia ir visa šeima.

Tikroji dviejų meilė privalo lygiuotis su meile kiekvienam žmogui apskritai. Privalo lygiuotis ir su meile tėvynei, su individualiu atsakomybės jausmu bei pareiga už kitą. Jeigu santykiai su kitais žmonėmis bus grindžiami tik egoizmu, tai ir dviese nesugebės išugdyti tikros meilės. Viską diktuos vieno ar antro egoizmas. Šiuo atžvilgiu daugelis merginų (taip pat ir vaikinių) skaudžiai apsirinka, kai toleruoja egoistinę savo mylimųjų elgseną su kitais žmonėmis. Anksčiau ar vėliau šitoks vieno ar antro egoizmas atsigręš prieš juos pačius ir sugriaus jų santuoką. O atsitiktinius nesklandumus būtina likviduoti, juos išsiaiškinant, viens kitam prisipažįstant, jog suklypta, viens kitam atleidžiant. Tikrojoje meilėje visada sugebama išlyginti nesklandumus.

Tikrojoje meilėje negali rasti vadinamo “pavydo” ar rungtyniavimo “kuris kurį valdys”. Pavydą gimdo nepasitikėjimas, o tai jau ženklas, kad abipusė meilė nėra tikra, nes to pasitikėjimo nebūta. O iš to — įtarinėjimai ir priekaištai. Privalo augti atidumas vieno kitam. Pavydas niekad

negrauš, jei bus stengiamasi kuo daugiau vienas kitam duoti, o ne tik imti ir imti, naudotis kito paslaugomis.

Tačiau privalo nebūti nei aklo pataikavimo, nes tai smukdytų kito pastangas saviuoklai, tuo būdu trukdytų asmenybės pilnatvei ir harmonijai. Privalu nuolat rūpėti, kad ir kitas augtų, kultų, eitų pirmyn kultūriniu ir bendražmogišku atžvilgiu, kad taptų pilnaverčiu žmogui. Mylėti — tai reiškia ugdyti savyje ir dviese dvasinę kultūrą, kad ji tekėtų “visais žmogaus sielos kapiliarais”. Tai reiškia stengtis savo laimę surasti kito žmogaus laimėje. Būtina pažinti savo santykių prigimtį ir stengtis tapti sąmoningais tų santykių kūrėjais. Nelaukti laimės, kaip kokio atsitiktinumo, o tą laimę patiems kurti. “Kiekvienas yra savo laimės kalvis” sako išmintingi žmonių patarimai. Arba vėl toks paplitęs tarp jaunimo eiliuotas patarimas: “Jeigu nori būti laimingas — laimę nešk kitiems, tai ji tuomet paslaptinai grįžta mums patiems...”

Paprastai, kai nutariama statyti bet koks namas, tai pirmiausia išliejami pamatai. Joks namas nėra statomas be pamatų ar ant prastai išlietų pamatų. Tai labai logiška. O santuoka, o busimoji šeima? Ar nereikia jai padėti pamatus, kad ji būtų tvirta, neišardoma ir kurioje gyventi būtų džiaugsmas ir kiekvieną šeimos narį lydėtų laimė! Tai irgi labai logiškas teigiamas atsakymas. Tad kuriant šeimą būtina aptarti visa tai, kaip toji šeima bus įgyvendinama. Neapsiriboti vien tik abiejų partnerių sugyvenimu, bet suplanuoti ir busimąją šeimą, būsimus savojo gyvenimo pratęsėjus. Būtina gilintis į vaiko augimo bei auklėjimo paslaptis prieš vaiko pradėjimą. Šiuolaikinė psichologija ypač pabrėžia, kad vaiko, glūdinčio motinos kūne, dvasinė bei psichinė jausena glaudžiai siejasi su jį nešiojачios motinos psichiniais bei dvasiniais pergyvenimais.

Taiigi yra į ką kreipti dėmesį, ruošiantis kurti šeimą. Ne veltui sakoma, jog vaikas pradedamas auklėti 20 metų prieš jo gimimą.

■ Kun. dr. Jurgis Šarauskas, buv. Šv. Antano paraprijos Cicero, IL, klebonas ir Čikagos arkivyskupijos planavimo bei tyrimo raštinės direktorius, dabar vadovaujantis JAV Vyskupų konferencijos įstaigai, gegužės mėn. buvo pakeltas prelatu.

Motinai

(Konkurso jaunimo, grupėje II premiją laimėjęs rašinys)

Aušra Aleliūnaitė

Taip jau yra gyvenime, kad iš daugelio pažįstamų ir artimų žmonių, visada ieškome tikriausio, geriausio, vienintelio. Ir, atrodo, net visai nenoromis visus kitus vertinam lygindami su juo. Kai mums būna sunku, mes galvojame, o ką darytų jis? Kai mus užklumpa vargai ir neteisybė, klausiamo savęs, o kaip pasielgtų jis? Ir kai nebėra vilties, vis tik abejojame, ar tikrai taip pasakytų jis. Džiaugiuosi, kad aš tokį žmogų turiu — tai Tu, mama. Kažkada Tu man buvai pirmasis kunigas, pirmasis mokytojas, gydytojas, profesorius... Metai bėgo, ir aš supratau, kad yra žmonių, geriau išmanančių savo veiklos sritį, tačiau Tu likai pats tikriausias kunigas, pati tikriausia mokytoja, gydytoja, nes Tavyje aš radau tai, kas esmiškiausia ir kilniausia žmoguje — tikrąjį žmogiškumą. Popiežius Jonas Paulius II rašė, kad “asmenybė visiškai realizuoja save nesavanaudiškai aukodamasi”. Šitie žodžiai be galo taikliai apibūdina Tavo gyvenimą. Jame nebuvo kažkokių ypatingų darbų, įvykių, žygių, tačiau jis buvo ir yra nepaprastas savo paprastumu bei žmogiška šiluma ir meile. Tu visada darei tai, ko reikalavo konkreti situacija. Tavo pareigos, tikėjimas, niekad neklausdama savęs, ar tai bus įvertinta, priimta, suprasta. Tu mokeėjai žiūrėti į gyvenimą ir į žmogų visuminiu žvilgsniu, priimti jį tokį, koks jis yra — su visais talentais ir trūkumais, dorybėm ir ydom, tačiau neniekindama ir kartu nepataikaudama. Tu mokeėjai tikėti

kiekvieną žmogumi, nors jis būtų net labai įskaudinęs ar nuskriaudęs Tave. Ir tai mane labiausiai žavi.

Žmogus gali atleisti kartą gyvenime, kitas sugeba du, tačiau nuolat gyventi atleidžiant bei dar ir dar kartą patikėti kito žmogaus gera valia, yra genialumas. Istorija mini daugelį pavyzdžių, kai žmonės atleido žmogžudžiams, didžiausius nusikaltėliams, jų nelaimės, jų tragedijos kaltininkams, ir aš sutinku — tai yra didvyriška, kilnu bei šventa. Tavo gyvenime aš mačiau kitokią šventumo raišką, tačiau tai taip pat buvo nepaprasta ir žavinga. Jau ilgą laiką aš bandau įminti šią didžiąją gyvenimo paslaptį — iš kur, mama, Tu turi tiek jėgų, kad gali iš naujo kiekvieną dieną ir kiekvieną akimirką sutikti ir priimti žmogų į savo gyvenimą su jo visomis problemomis, ribotumais, praeitim ir dabartim bei patikėti ir jam padėti. Kartais man atrodo, kad kiekvieną rytą gyvenimas Tau prasideda iš naujo ir su kiekviena nauja diena nustoja egzistuoti vakar dienos sunkumai ir nelaimės, nusivylimai ir vargai.

Kai žvelgiu į praeitį, negaliu nepastebėti, kad gailėstingumas ir atlaidumas buvo tos savybės, kuriomis ypatingai pasižymėjo Tavo šeimos istorija. Prieš mano akis iškylo šviesus močiutės prisiminimas. Našlaitės nelepino nei likimas, nei žmonės. Betgi į jos namus užsukęs kiekvienas vargeta, ligonis, kaimynas, nelaimės ir vargų spaudžiamas žmogelis rado užtarimą, gerą, nuraminantį ir sustiprinantį žodį, skalsią duonos riekę, nakvynę. Po karo jos sodyboje apsilankė daug įvairiausių tautybių ir įvairiausių negandų kankinamų žmonių. Visiems ji atrado vietas, prie ir taip gausios šeimynos apsėsto stalo, perrišo žaizdas, įdėjo vieną kitą trupinėlį, tolimon ir nežinomon kelionėn lydėdama. Visų vienodai gailėjo, už visus meldėsi, dėl visų verkė, nors kelis kartus buvo ir tų pačių nelaimėlių apvogta, įskaudinta. Ūkelis išdraskytas, vyras neteisingai įkalintas, nuolatinė trėmimų grėsmė, nedrąsios ir dažnai alkanos mažų vaikučių akys, net ir tada, kai protas ir įvykiai vertė elgtis visai kitaip; paprasta, kukli kaimo moteris sugebėjo pasidalinti savo meile, rūpesčiu, duona, malda ir ašara su tais, kuriems to reikėjo, atleisdama ir nesmerkdamą jų. Taipogi ir šeimoje močiutės atlaidumas ir meilė buvo ta versmė, kuri gaivino ir palaikė tarpusavio sutarimą, vienybę. Kaip reikėtų jos išminties ir meilės dabar...

Tuose pačiuose namuose jau šviečia kitas, tačiau taipogi labai šviesus ir viltingas žiburys — Tavo sesuo. Ji niekada nepasakys, “ne”, kai kažkam reikia padėti, ir niekada neištars “negaliu”, kai kažkas laukia pagalbos, tačiau ji moka atleisti, kai jai pasako “ne” ir kada kas nors pasiteisina negalėjimu, kai jai sunku ir reikia pagelbėti. Tuose namuose kiekvienas laukiamas ir kiekvienu džiaugiamasi, jam skiriamas šeiminių rūpestis, laikas, vaišingumas ir dėmesys. Tačiau skaudu prisiminti, kaip dažnai už tai atlyginama pavydu ir pykčiu.

Daug kartų taip buvo ir Tavo gyvenime, mama. Betgi nesupratimas, žmonių egoizmas, lengvabūdiškumas, nesugebėjo užtemdyti Tavo tikėjimo žmogumi. Tą didįjį visos žmonijos istorijos klausimą — kas yra žmogus? — Tu sprendei visą gyvenimą, tačiau kada ir kam Tu pasakysi, kokį atsakymą suradai ... O gal kiekvienam jo reikia ieškoti savarankiškai?

Betgi ką Tu išstartum žmonėms, kurie kalti dėl Tavo tautos, valstybės tragedijos? Ką Tu pasakytum tiems, kurie sugriovė Tavo tėvų gyvenimą? Apie ką Tu galvoji, mama, mokydama mus žegnotis ir kartu žinodama, kad daugelis įrodinės, jog tai tamsybės ir melas? Apie ką Tu dabar galvoji, matydama giminių ir brolių, bendradarbių ir kaimynų nesugyvenimą? Apie ką Tu mąstai, kasdieną praeidama pro šimtus piktų ir beviltiškų veidų?

Tu atleidi, Tu turi viltį, mama! Net kai nebėra vilties, kai, atrodo, viskas amžinai sugriuvę, Tu moki vėl ir vėl nutiesti tiltus į žmonių širdis. Tu lyg iš tos gražios ir pamokančios istorijos, kai sūnui suklupus su išplėšta motinos širdim rankoje, ji suvaitoja: “Ar neužsigavai, vaikeliai?”

Tavo atlaidumas nebuvo ir nėra pataikavimas ar bejėgiškas susitaikymas su esama situacija. Tu mokėjai priimti žmogų, suprasdama, kad pati taipogi esi reikalinga paramos ir pagalbos, bei pasiūlyti jam bandyti tas problemas bei sunkumus spręsti kartu ir spręsti kūrybingai. Savo kasdieniu gyvenimu Tu mokei būti atviriems pasauliui ir ieškoti tiesos, nelipant per kitų galvas, o priimant juos tokius, kokie yra, ir įsipareigojant kartu su jais keisti ir kurti gyvenimą. Nė vienas žmogus nėra tobulas, nė vienas negimsta šventas, ir visi turim suprasti, kad darom klaidų, kad turim atleisti vieni kitiems mūsų nepasisekimus, mūsų

trūkumus, nes kitaip pasaulis uždustų egoizmo ir pavydo dūmuose. Atlaidi meilė yra plati, gili ir kūrybinga. Ji randa tūkstančius kelių prieiti prie žmogaus ir jam padėti. Ji ne tik pataria, ką ir kaip daryti, dalindamasi džiaugsmiais. Tu mane išmokei suprasti, kad tai yra atlaidumo esmė, Netikras toks atlaidumas, kai tu “atleidi”, tačiau vis tiek laikai save geresniu, aukštesniu, teisingesniu. Tikrasis atlaidumas yra pasidalinimas. Problemų, sunkumų, vargų pasidalinimas per pusę, pasidalinimas gyvenimo išmintimi, patyrimu, įsipareigojimas spręsti tas problemas ir tuos sunkumus kartu. Priešingu atveju yra tik tuščiažodžiavimas, nes tu ne tik neatleidi, bet ir dar kartą pagerbi save ir savo “tobulumą”.

Į sąmonę ir širdį sminga sukrečiantis Jėzaus pavyzdys. Jis atėjo atleisti mums, sutaikinti Dievą ir žmogų. Jis niekad nedemonstavo ir nesigyrė savo tobulumu, visas jo gyvenimas liudijo pilnutinį žmogaus problemų suvokimą, jis prisiėmė kryžiaus auką, kad paliudytų — štai aš su jumis dalinuosi jūsų kančia, jūsų vargais, tad gyvenkim, kurkim, kovokim kartu, aš jus suprasiu ir padėsiu! Tai yra kelias į tikrąjį atlaidumą! Galbūt dėl to jis ir yra toks sunkus...

Mama, aš tau labai dėkinga už tai, kad Tu buvai ir esi mano gyvenime pavyzdys žmogaus, kuris iš tikrųjų nori ir siekia atleisti. Tavo gerumo, dėmesio užteko įkyriausiems kaimynams, pramuštgalviams vaikams, reikliausiems namiškiams, artimiesiems ir nepažįstamiems. Mane visada stebina ir žavi tavo žvilgsnio, minčių, darbų platumas ir gilumas. Ir kai bandau klausti, iš kur tai, randu tik vieną atsakymą — tai gilus Tavo tikėjimas ir savojo pašaukimo įsisąmoninimas. Sakoma, kad žmogus, artėdamas prie žmogaus, kartu artėja ir prie Dievo. Mama, Tavo gyvenimo kelias buvo ir yra toks — kelias į tikrąjį žmogiškumą.

Dėkoju Tau, kad savo gyvenimu parodei, jog žmogaus orumas, pagarba jam, jo supratimas ir įvertinimas yra realūs dalykai, kad galima ir privaloma taip gyventi. Dėkoju Tau ir už tai, kad mano gyvenimui ir ieškojimams suteikė tikrumą ir įsitikinimą, jog bet kada galima pradėti viską iš naujo, jei tau nepavyko ar tu suklupai, kad tikras žmogus sugeba atleisti ir sugeba pasidalinti su tavim skalsia gyvenimo ir meilės duona.

KNYGOS

Kas užauga mėnulio šviesoje

Nijolė Jankutė

Norėčiau “Laiškų lietuviams” skaitytojus supažindinti su įdomia knyga — “Mėnulio vaikai”. Tai pirmas jaunos, talentingos Lietuvos rašytojos-dailininkės Jurgos Ivanauskaitės romanas.

Romanas parašytas gabiai, įdomiai, žinančiai. Autorė kalba apie tai, ką gerai pažįsta ir supranta. Ši knyga nėra “graži”, kaip kartais mūsų skaitytojai giria perdėm romantišką ar sentimentalią rašliavą. Tai knyga apie tamsiosios Lietuvos pusės tamsųjį jaunimą. Ji mus šokiruoja, parodysdama, kad toli gražu ne visi Lietuvos jaunuoliai susikibę rankomis gieda “Lietuva brangi”, atstatinėja paminklus ir tvarko kapines...

Deja, didelė jaunimo dalis, kurio gyvenimą Jurga aprašo, yra prarastoji Lietuvos karta: be idealo, be atsakomybės sau ir kitiems, apatiška, bevalė, destruktivi ir tragiškai nelaiminga.

Išvežimų, bado ir Stalino teroro nepatyrę, tačiau išaugo uždaroj, melu penimoj visuomenėj, tie jaunuoliai blaškosi, kaip žvėreliai narve, žeisdami save ir kitus. Jų dvasia — išdžiūvusi kempinė — godžiai geria viską be atrankos, o ypač iš Vakarų atplūstančią hipių-bitlų-pankų “pop kultūrą”. Jie neriasi iš kailio, bandydami kopijuoti įvairius “sub-culture” atstovus. Savo kitoniškumą, savo “sukilimą prieš kasdienybę” pirmučiausia parodo apranga. (242 psl.)

Įkandin šito stiliaus aprangos, aišku, eina ir atitinkama muzika. (37 psl.)

Ir atitinkama nuotaika bei gyvenimo būdas. (42-43 psl.).

Žodžiai “ilgėjosi pastovumo, troško būt vien-

tas” rodo tokių jaunuolių desperatišką normalios tikrovės ieškojimą. Nes, kaip viena iš tų mėnulio vaikų sako, “tuštuma geriau, negu neviltis”.

Deja, neviltis yra mėnulio vaikų duona, kaip ir nemeilė bei neigimas. Šie trys didieji NE užbrėžia užburtą ratą, iš kurio mėnulio vaikai nebegali pasprukti. Kilę iš dvasiškai suluošintų šeimų, nuo vaikystės maitinami melu ir atstumti (kaip sako romano veikėja: “Mes buvom nereikalingi savo tėvams, nereikalingi daržely, nereikalingi mokykloj. Mums tik melavo, melavo... Vaikščiojom užrištom burnom”) jaunuoliai anksti tampa arba cinikais, oportunistais, arba veltėdžiais fantazuotojais, arba tiesiog schizofrenikais-narkomanais. Anot vyr. veikėjos Anitos, “aš esu riba tarp balto ir juodo, tarp to, kas man duota ir neduota”.

Šie jaunuoliai kalba nebe normalia kalba, gyvena nebe normalų gyvenimą, veikia ir juda kažkokioj erdvėj anapus tikrovės. Jie — kaip mėnulis, nakties, sutemų karalius, šviečiąs paskolinta šviesa...

Neigimas, nemeilė, neviltis — pagrindinė puolusių angelų žymė ir būseną. Šio romano veikėjai panašūs į juos: jie blaškosi, neigdami gyvenimo realybę, nuo jos atsiribodami ne tik savo fizine išore (aprasma, veiksmai), bet ir dvasia. Neigimas luošina dvasią, ją apmarina meilei. Todėl mėnulio vaikai nebegali mylėti. O nemeilė gimdo neapykantą. Ji ryški mėnulio vaikuose: pirmučiausia neapykanta sau. Pvz., Anita sako: “Studijavau vaidybą. Mečiau po antro kurso, nežinau, kodėl. Tai buvo iššūkis pasauliui. Spjūvis į veidą sau pačiai!” (65 psl.) Šiuos vaikus siaubia didžiuliai menkavertiškumo kompleksai. Gražuolė Anita visą laiką jaučiasi negraži, negudri, nereikalinga...

Savęs neapkentimas veda, geriausiu atveju, į abejingumą viskam ir visiems, blogesniu — į destruktivumą (vandalizmas, narkomanija, alkoholizmas), blogiausiu — savižudybę. Šiame romane savižudybės planai ir savižudybė driekiasi raudonu siūlu.

Anita, gražioji modelė, meno mokyklos pozuotoja, daugelio vyrų mylėta, pati nieko nemylinti, guldama-keldama galvoja apie mirtį, būtent, savižudybę, nes, anot jos “beprasmybė smigo į mane giliau ir giliau; jaučiau, kai sky-lu...”

Beprasmybė — nevilties sesuo. Jei nėra vilties, nebėra nieko. Ir Anita planuoja teatrališką, sentimentalų nusižudymą.

Bet staiga nuo šio prapulties žingsnio ją išgelbėja — meilė. Ta naktį iš draugų ji sužino, kad Kaukazo kalnuose žuvo toks, jai vos pažįstamas, Gediminas — hipis, fantastas, dūšia be vietos, liaudies dainų ir Čiurlionio karštas gerbėjas, keistu likimo pokštu apsigimęs panašus į pradžioje šio šimtmečio mirusį rusų poetą gražuolį Aleksandrą Bloką. Net draugų vadinamas Bloku.

Išgirdusi, kad Gediminas-Blokas žuvo ir pamąčiusi jo nuotrauką, Anita supurtoma gaivalingo jausmo, kurį ji interpretuoja, kaip meilę. Ji karštai, desperatiškai, isteriškai įsimyli mirusįjį! Tas jausmas sukrečia ją ir sugražina gyveniman. Vilties tačiau nežadina. Ta Anitos meilė dirbtinė, tik meilės troškimas. Ji, kaip šilkinė rožė, nugasstyta blizgučiais ir plastikiniais spygliais.

I-ji romano dalis — Anitos meilės laišakai, geriau — intymiausios gyvenimo išpažintys mirusiajam Gediminui.

II-ji dalis — dar keistesnė. Tai gyvu išlikusio Gedimino laišakai ir intymiausios gyvenimo išpažintys mirusiai Anitai. Nes, deja, ji vis dėlto nusižudo. Gal supratusi, kad ta jos “meilė” tik mėnulio šviesa, tik “make believe”, gal, kad “dangus apsvirtė, it koks vandeny plūduriuojantis daiktas. O antroji jo pusė ... buvo niekas, tuštuma, nebūtis, kuri... ėmė lietus į mano vidų...” (122 psl.).

Anita ir Gediminas šio šimtmečio pabaigos produktas — tikri mėnulio vaikai, o mėnulio įvaizdis dažnai jungiamas su kultūriniu ir dvasiniu nuosmukiu. Neigimas, nemeilė, nevilts yra jų somnambuliško gyvenimo sfera. Kaip vienintelė vertybė, čia garbinama mirtis, todėl tiek daug apie ją kalbama, fantazuojama ir galų gale mirštama: staiga — per saviziudybę, lėtai — per narkomaniją.

Ir Anita, ir Gediminas nėra simpatingi” žmonės. Skaitytojui dažnai norisi juos gerai papurtyti, kad atsipeikėtų iš tų fantazijų, sapnų, “make believe” buities ir sugrįžtų gyveniman, ir paimtų jį “už ragų”. Nes jie abu turi visus duomenis kuo nors tapti, ką nors pasiekti; Anita — teatre ar filme, Gediminas — lituanistikoj, etnografijos moksle, menotyroj. Bet savo gabumus ir galiomybes atmeta, nes “visa negerai, aš nelaimin-

gas... aš nelaimingas... man bloga... man bloga...”(170 psl.)

Vis dėlto, baigiantis romanui, atrodo, kad Gediminas pradeda atsipeikėti. Iš mėnulio apžavų jį gelbėja Čiurlionis — šio genijaus menas ir muzika.

“Mano galvoj ėmė skambėti Čiurlionio mintys ir muzika, — sako Gediminas, — ir kelt aukštyn. Kad žmogus taptų laimingas, jis turi kuo mažiau apie save galvoti. Vienintelė nenugalima jėga šiame pasauly yra nedalomai susipynę meilė ir džiaugsmas. Toji tiesa vingiavo per mano gyvenimą kaip dagtis. Staiga... liepsna perbėgo tuo dagčiu, ir čia ... Druskininkuose Čiurlionio namely įvyko sprogimas. Nuo manęs ... lyg purvo luobas... lėkė šalin nepasitenkinimas, liūdesys, nevilts, egoizmas...” (170 psl.)

Kaip matome, šis romanas nėra ta “graži, linksma, maloni skaityt” knyga. Bet jis parašytas gabiai, su gilia įžvalga į šio laiko pasimetusių kartą. Didžiausias pliusas autorei, kad ji, rašydama apie Lietuvos pasimetėlius, paliečia universalią temą — šio šimtmečio fizinių bei dvasinių katastrofų suniokotą ir suniekintą žmogų, ypač jauną žmogų. Gyvenimo prasmė jam išmušta iš po kojų. Jis ieško jos desperatiškai, tačiau ten, kur prasmės negali būti. Rytai jį užaugino kaip automatišką sraigtelį triuškinančioj imperijos mašinerijoje, o Vakarai — kaip automatišką prekių vartotoją. Ir vienur, ir kitur dvasia merdi, nes jai nešviečia saulė — Amžinoji Būtis — Dievas. Ji džiūsta, apšviesta dirbtinės mėnulio — Pasaulio Kunigaikščio šviesos.

Jurga Ivanauskaitė rašo pirmuoju asmeniu, labai autentiškai, žinančiai. Jos dialogai ir monologai tikri, perduoti šio meto jaunimo kalba. Žodynas gausus specifiskais žodžiais ir išsireiškimais — mėnulio vaikų kalba. Pvz.:

Bičas — *bičiulis.*

Kaifuoti — *muzika, menu, narkotiku mėgautis.*

Makijažas — *“makeup”.*

Egzas — *egzaminai.*

Šizikas — *žizofrenikas.*

Seksova — *sexy mergina.*

Skaistalas — *rouge.*

Ranktūris — *kėdės atrama.*

Tačialinti, šyrinti — *vartoti tam tikrus narkotikus.*

Pankuoti — *rengtis ir elgtis pankų stilium.*

Autorės stilius su ironijos ir sarkazmo potėpiais. Ji turi didelę jausmo ar vaizdo aprašymo galią, nevengia absoliučiai fantastiškų epizodų, kuriuos staiga, skaitytojui nepasiruošus, ima išgyventi romano veikėjai. Pvz., įvykis drugių muziejuje, kur į Gediminą, laikantį žvakę, skrenda sudžiūvę drugiai, arba Alė, įsimylėjusi nepasiekiamą, Lietuvos jaunimo numylėtą, aktorių Povilą Aršauską, skundžiasi Gediminui: “Aš jo niekad, niekad neužmiršiu... ir visa, ką tik lietė jos žvilgsnis ... pražydo neužmirštuolėm: sienos, lubos, žmonės, jų barščiai ir kotletai...” (220 psl.) Arba Gediminui su Vika puošiant Čiurlionio kapą melsvais katilėliais: “Varpeliai stiebėsi, tįso, augo, jų žiedai pasidarė didumo sulig kumščiu ir skambėjo, skambėjo ... užvertę galvas žiūrėjom ir staiga pajutom, kad patys kylam vis aukščiau... ir sklendžiam... violetinio skambesio sūpuojami” (251 psl.)

Arba štai kaip Jurga aprašo Petrapilį, buv. Leningradą: “Keistas tai miestas, miestas-sfinksas, miestas-vaiduoklis, miestas-vampyras, miestas-narkotikas. Kartą apsilankęs, niekad nebeįstengsi jo pamiršti” (172 psl.) Arba Petrapilis: baltosios naktys, tuopų žydėjimas. “Miestas kaip milžiniškas čiuzinys, prigrūstas tuopų pūkų. Jais aplipę leningradiečiai, turistai ir inturistai... tie pūkai šlykštus daiktas, bet juos deginti puiku! Meti įžiebtą degtuką žemėn, ir ugnelė, tyliai murksėdama, šliaužia pūkų taku, aplenkdamą žoles, šukes, net popiergalius. Nekalta, lipšni, kaip prijaukintas žvėriukas. Mudu vaikščiojom, o šalia ... rangėsi ugnelė... vietoj šunsi!” (192 psl.)

Baigiant tiktų pačios rašytojos žodžiai, kuriais ji pradeda naują trumpą apsakymų knygą “Kaip užsiauginti baimę”. Tie žodžiai, man rodos, yra Jurgos Ivanauskaitės credo — jos įsitikinimų suma, jos kūrybinio kelio gairės:

“Tik atsisakę vergiškos priklausomybės įvairiausioms blogio formoms, įgysime vidinę laisvę, kuri anksčiau ar vėliau, bet — neišvengiamai virs išorine ir visuotine LAISVE”.

■ "Katalikų pasaulio" žiniomis, į Lietuvą iš užsienio, tarsi lavina, veržiasi įvairūs tikėjimai ir sektos.

■ Gegužės 31 arkiv. A. j. Bačkis atšventino Vilniaus Kalvarijas.

Paruošė MARIJA A. JURKUTĖ

GEDIMINAS ORENTAS: LIETUVĄ PAKEIS MOKYTI ŽMONĖS

Penkiolika metinių stipendijų po pusantro šimto dolerių Vilniaus technikos universitetui paskyrė Venesueloje gyvenantis verslininkas Gediminas Orentas. Jis dabar yra vienas rimčiausių šios mokyklos fundatorių — prieš tai doktorantams jau buvo išdalyta keturiolika jo stipendijų.

“Esu įsitikinęs, kad užsienio lietuviai naudingiausiai padėtų Lietuvai, remdami aukštąsias mokyklas, — pasakė G. Orentas, — Lietuvai reikia mokytų žmonių, jie sugebės modernizuoti šalį...”

G. Orentas turi idėją išplėsti mokslo rėmimo akciją lietuvių kolonijose ir tikisi, kad vien Venesueloje pavyks surinkti dar 40-50 tokių stipendijų, nors čia, pasak jo, gyvena tik apie šimtą “veiklių” žmonių.

Nuo Kudirkos Naumiesčio kilusi Orentų šeima 1944 metais pasitraukė į vakarus. Kai visi iš Vokietijos pervažiavo gyventi į JAV, G. Orentas pasirinko Venesuelą. “Tai buvo jaunas, į priekį einantis kraštas, O aš turėjau savo idėjų, minčių, kurias norėjau įgyvendinti”, — sako jis. Dabar G. Orentas turi ryšių su Lietuvos pramonininkais, jo sūnus Kęstutis čia yra įkūręs bendrą firmą. (Lietuvos aidas)

"SIGMA—400" RYŠIŲ SISTEMOS NAUJOVĖ

Valstybinė skaičiavimo mašinų gamykla “Vilniaus Sigma” pradeda gaminti elektronines

Popiežius meldžiasi Palaiminimų salėje kartu su lankytojais iš įvairių kraštų.

automatines telefono stoties “Sigma-400”, skirtas kaimo telefono tinklams.

“Sigma-400” — tai vilniečių ir Latvijos valstybinio ryšių instituto bendro darbo rezultatai. Ryšius su Rygos konstruktoriais prieš pustrėčių metų užmezgė “Lietuvos telekom” vyr. inžinierius P. Kačinskas.

“Sigma-400” — visiškai nauja, analogo buvusios SSSR teritorijoje neturinti telefono stotis. Konkurentai kol kas tik Vakarų šalių firmos. Ji yra mažagabaritinė (knygų spintos dydžio), mobili, turi nuo 64 iki 384 abonento numerių, gali abonentui teikti papildomas mokamas paslaugas (tiesioginis ryšys, sutrumpintas numerių rinkimas, peradresavimas ir t.t.). Vieno numerio kaina — apie 25 JAV doleriai, arba dešimt kartų mažesnė negu užsienio gaminio. Gamyklos direktorius R. Gintautas mano, kad svarbiausia realizavimo rin-

ta — Rusija, Ukraina, Moldova. Jau dabar yra nemažai užsakymų. Lietuvoje tokios stotys veikia Joniškyje (1200 numerių) ir Pakruojuje. Didelis privalumas — distancinis stoties valdymas. Kur nors gyvenvietėje esančios stoties darbą kontroliuoja rajono centre dirbantis operatorius. Nauja produkcija nepamainoma ne tik kaimo vietovėse, bet ir miestuose: ją gali pasistatyti didelės gamyklos, prekybos centrai, kuriems reikia daug telefonų abonentų, taip pat lengvai pritaikoma naujuose privačiuose namų kvartaluose.

Ryšių specialistai gerai įvertino šį gaminį ir tvirtino, kad jį turės savo rinką. Jau baigiami naudojimo bandymai, ir bus pateikti dokumentai Rusijos Vyriausybei, kuri išduos pažymėjimą, leidžiantį jungti “Sigma-400” į tenyškčius ryšių tinklus. Trys tokios telefonų stotys jau parduotos ir Lietuvoje. (Lietuvos aidas)

LIETUVOS VARDU PAVADINTOS LOS ANGELES GATVĖS

Pažvelgę į naujausią Los Angeles žemėlapi, nustebsite — net dvi Granada Hills priemiesčio gatvės pavadintos Lietuvos vardu.

Miesto vadovybė šitaip pavadino gatves, kai Lietuva atgavo nepriklausomybę. Tai pavyko pasiekti lietuvių iniciatorių grupės dėka, kurie dar anksčiau ragino garsinti Lietuvos vardą. (Lietuvos aidas)

LIETUVA, KUR NEKALBAMA LIETUVIŠKAI

Tokia Lietuva yra. Tai Lenkijos kaimas Litva, netoli didžiojo Mazovietško. Manoma, jog šitaip kaimas buvo pavadintas, kai atiteko vienam iš Radvilų. Dabartiniai Litvos gyventojai jokių ryšių su Lietuva neturi, bet vadinami litvakais. (Lietuvos aidas)

PAŠTO ŽENKLUOSE — ŠV. TĖVAS LIETUVOJE

Metų pradžioje Ryšių ministerijos paskelbtą pašto ženklą, skirtą popiežiaus Jono Pauliaus II vizitui Lietuvoje, konkursą laimėjo šiaurietis Andrius Repšys. Jo keturiuose piešiniuose pavaizduotos vietos, kur lankysis popiežius: Aušros Vartai, Kauno Santaka, Šiluvos koplyčia, Kryžių kalnas. Visuose juose ir Jono Pauliaus II portretas. Naująją ženklų seriją leidžia „Pašto ženklų“ leidybos centras. Spausdinti numatoma Leipcege. Ženkilai turėtų būti pagaminti iki popiežiaus atvykimo.

Andrius Repšys yra dailės Vilniaus akademijos ketvirto kurso studentas. Jo grafikos dėstytojas — docentas Albertas Gurskas. (Lietuvos aidas)

ŠIMTMETČIO NAUJIENA: LIETUVA IMPORTUOJA MĖSĄ

Klaipėdos mėsos kombinatas pirmasis Lietuvoje pradėjo perdirbti importuotą skerdieną. Bendra Lietuvos-Vokietijos firma „Dukatas“ Vokietijoje nupirko 20 tonų kiaulienos, už 1 kg sumokėjusi po 1,4 Vokietijos markės.

Su užsienio firmomis dėl skerdienos importo derasi ir kiti Lietuvos mėsos fabrikai. Pavyzdžiui,

akcinė bendrovė „Panevėžio maistas“ gavo pasiūlymų iš Olandijos bei JAV firmų, kurios gali paduoti gyvas kiaules ir ketvirčiuotą jautieną atitinkamai po 1,2 DM ir 0,90 JAV dolerio už kilogramą.

Kaip pasakė Panevėžio įmonės direktorius Gintautas Valatka, iš importuotos kiaulienos bei jautienos bus gaminamos dešros ir konservai. Jie bus pardavinėjami Lietuvoje ir užsienyje. Direktorius mano, kad ateityje ši produkcija turėtų būti pigesnė, negu pagaminta iš lietuviškos žaliavos. Šiomet įmonės pajėgumai išnaudojami tik 30 proc., todėl ji priversta ieškoti pigesnės mėsos.

Šiaulių mėsos kombinato direktorius Kęstutis Matkevičius mano, jog, perkant mėsą Vakaruose, atsiras konkurencija. Ji — geras reiškinys, nors galbūt ir sukels žemdirbių pyktį.

Gyvulininkystės specialistai teigia, jog šio šimtmečio Lietuvos istorijoje tai pirmas kartas, kai mūsų valstybė importuoja mėsą. (Tiesa)

AR MUZIKA PADĖS ATSIKRATYTI RŪKYMO?

Ortopedijos įmonės poliklinikoje pradėjo veikti pirmasis Kaune antistresinis kabinetas.

Kabinetui vadovaujantis gydytojas Kęstutis Kuzmickas sako, kad nusiramimą ir poilsį klientams garantuoja speciali aparatūra, kurią įsigyti iš vienos Tartu (Estija) universiteto laboratorijos padėjo „Baltex“ firma.

Atėjęs į kabinetą, klientas atsisėda į patogų kreslą, užsideda specialius akinius ir nusiteikia 45 minučių poilsiui. Visa kita daro nedidelis kompiuteris, kuris kontroliuoja šviesos ir garso dažnius. Įrenginio, sukurto JAV, konstruktoriai rėmėsi mokslininkų tyrimais, įrodžiusiais, kad šviesos ir garso signalams vienu metu veikiant smegenis, galima sukurti tam tikrą būseną. Alfa būsena ne tik atpalaiduoja, bet ir malšina chronišką skausmą, theta — gerina motivaciją ir padeda atsikratyti žalingų įpročių — sakykim, rūkymo.

Kitos šviesos ir muzikos sukurtos būsenos gerina atmintį, sportininkams padeda pasiekti geresnių rezultatų.

Gydytojas K. Kuzmickas sako, kad JAV kompanija, gaminanti antistresinius aparatus,

juos reklamuoja taip: “Jeigu jūs norite išgyventi konkurencijos sąlygomis, jums reikia mašinos, kuri padėtų įveikti stresą”. (Lietuvos rytas)

NAUJOS TAKSI TAISYKLĖS

Įsigaliojusios naujos “Naudojimosi taksi taisyklės” turėtų sudrausminti vairuotojus ir įvesti tvarką, atsiskaitant už taksi paslaugas. Taisyklėmis reikalaujama, kad kiekviename taksi būtų įrengtas tvarkingas ir plombuotas taksometras, and mašinos stogo — plafonas su užrašytu leidimo numeriu ir jį išdavusio miesto arba rajono pavadinimu.

Neturint taksometro, leidimai neišduodami. Naujuosius taksometrus, kurie rodo gerokai daugiau duomenų ir suteikia galimybę kontroliuoti vairuotojus, taksistai privalo įsigyti iki 1994 metų pabaigos.

Už taksi paslaugas negalima reikalauti mokėti daugiau, nei nustatyta savivaldybės. Tarifas gali būti keičiamas vėlyvomis paros valandomis, nedarbo dienomis, kai važiuojama į užmiestį. Apie tai keleivis turi sužinoti iš paslaugų tarifų informacijos lentelės, kurios privalo būti kiekviename automobilyje. Beje, savivaldybės nustatytą mokesčių už įvažiavimą į kai kurias miesto vietas ar kelius privalo susimokėti keleivis. Bendra-keleiviai į taksi paimami, tik pirmam keleiviui sutikus.

Vairuotojui, pažeidusiam taksi taisykles, leidimas gali būti panaikintas. (Respublika)

LIETUVOS KOMUNISTAI—STROPIAUSI

Tiems, kurie vis dar mano, kad draugas A. Sniečkus nebuvo toks jau blogas, “Pozicijos” savaitraštis (Nr. 15) skelbia Lietuvos KP CK biuro posėdžio, įvykusio 1960 m. gruodžio 6 d. dokumentus. Posėdis buvo skirtas katalikų bažnyčios Klaipėdoje statybai.

A. Sniečkus padaro trumpą klausimo dėl katalikų bažnyčios statybos Klaipėdoje apžvalgą. Primena, kad jis tuo reikalu kalbėjosi su TSKP sekretoriumi Kozlovu.

“Mes, — sako A. Sniečkus, — nenuolaidžiaujame katalikų bažnyčiai. Priešingai, mes

daug bažnyčių ir vienuolynų uždarėme. Savo laiku mus kaltino ‘kairiuoju nukrypimu’, mus kvietė į TSKP CK Sekretoriatą, kur man šiuo klausimu reikėjo duoti paaiškinimus. Mumis skundėsi Polianskis. Jis skundėsi, kad mes uždaram bažnyčias. Polianskis, remdamasis Lietuvos kunigų ir vyskupų pareiškimais, parašė į TSKP CK pažymą, jis priešinosi Katedros bažnyčios Vilniuje uždarymui, jis mus spaudė dėl to, kad mes statytume bažnyčią Klaipėdoje. Mat ten jūros uostas, daug atvyks užsieniečių, bus nepatogu, kad tikintieji neturės bažnyčios, bus priversti melstis daržinėje.

Pinigai bažnyčios statybai buvo renkami ne tik iš Lietuvos tikinčiųjų, bet ir JAV. Bažnyčia buvo pastatyta per 3 metus. Iš kur jie ėmė statybinių medžiagų? Iš Gruzijos, iš uždarų gamyklų, statybinių organizacijų. Telšių žydė, kaip kalbama, perdavė bažnyčios statybai apie 75.000 rublių, gautų iš užsienio.

Jeigu Polianskis nebūtų skundęsis visur dėl mūsų, mes būtume nei nepagalvoję statyti bažnyčią Klaipėdoje. Mes ir minties tokios neturėjome. Dėl to mūsų sąžinė švari (kaip komunistų). Mes daug uždarėme bažnyčių, vienuolynų, kunigų seminarijų. Mes visaip kliudėme kuni-gams dirbti”.

NAUJOS KALBOS KLaidŲ SĄRAŠO DALYS

Bene svarbiausia publikacija ką tik pasirodžiusiame 3-ajame “Gimtosios kalbos” numeryje — naujos kalbos klaidų sąrašo dalys: “Įvairių formų vartojimo klaidos”, “Sakinio dalių ir sakinių jungimo klaidos” bei “Neteiktina žodžių tvarka”. Šias dalis patvirtino Valstybinė lietuvių kalbos komisija, taigi tai oficialus valstybės dokumentas. Visiems, kurie viešai vartos šiuose sąrašuose nurodytas klaidas, gresia Kalbos inspekcijos nuobaudos. Vien jau dėl to šis GK numeris turėtų būti graibstyte graibstomas.

Beje, sąrašo dalyje “Įvairių formų vartojimo klaidos” įdėta viena iš pačių didžiausių gramatikos klaidų — bendraties (arba padalyvio) vartojimas šalutiniuose tikslo aplinkybės sakiniuose (Kad sustabdyti infliaciją, reikia...). Visai mėgi-

narna šią klaidą išguiti iš viešosios vartosenos, bet gražūs pamokymai ne ką tepadedą. Šitaip suprasedamas, J. Jakelevičius tame pačiame 3-jame GK numeryje, kreipdamasis į Televizijos vadovus, siūlo dar vieną “kovos” su nelemtąja klaida būdą — tikrai nepaprastą. O kokį — tesaranda patys žurnalo skaitytojai.

Numeryje, be to, skelbiamas straipsnis apie žymiojo kalbininko A. Salio teorinius svarstymus ir praktines pastangas gryninti mūsų kalbą — mesti lauk visokius *drapakus, dušus, košmarus* ir vartoti arba jau esamus lietuviškus žodžius, arba daryti naują. Kaip yra šiandien? Kitame straipsnyje J. Klimavičius, tarsi žiūrėdamas tiesiai žurnalistams akysna, tarė: “Jeigu nematot, kaip baisingai Jūs apkibę tarptautiniais svetimžodžiais, kaipgi norėsit jų nusikratyti? O ir pamačius dar reikia valios, darbo! Juk Jūs tuos tarptautinius žodžius tiesiog įsimylėję”.

Minėtinas ir L. Bilkiio straipsnelis “Prie Vilnelės jau negrįšime”: tikroji į Nėrį įtekančios upelės forma yra Vilnia (ir tai joks šių dienų atradimas), todėl ji, o ne anoji mažybinė turi būti vartojamą. Numeryje (ypač “Klausimų kertelėje”) skaitytojai ras ir kitų savo kalbos praktikai reikalingų dalykų. (Lietuvos aidas)

PAGERBĖ PALAIMINTOJO SUKAKTĮ

Sukako 122 metai, kai Marijampolės apskrities Lūginės kaime gimė palaimintasis Jurgis Matulaitis. Ta proga jo vardu pavadintos Vilniaus parapijos jaunimas lankėsi Lūginės kaime. Prie Lūginės koplyčios, pievoje, šv. Mišias aukojo klebonas kunigas Medardas Čėponis. Mišioms ypatingos nuotaikos teikė ir paukščių, ir žmonių giesmės. (Lietuvos aidas)

"SILIKATAS" KEPA PYRAGAIČIUS

Vilniaus valstybinė “Silikato” įmonė, tapusi akcine bendrove, šiuo metu išgyvena itin sunkų laikotarpį. Iš penkių mineralinės vatos gamybos technologijos linijų veikia viena, kolektyvas dirba tik keturias dienas per savaitę. Be to, produkcijos, kuri pagaminama, parduoti neįmanoma — Lietuvoje sumažėjo statybos medžiagų poreikis, O NVS šalims jos per brangios. Ieškoma išeičių.

Įmonės vadovai tariasi su vokiečiais dėl naujos modernios įrangos, kuri leistų gaminti apie 60

rūšių plytų (šiuo metu gaminama tik viena). Numatoma pasirašyti sutartį su suomių firma “Par-tek” dėl mineralinės vatos gamybos.

O kol kas “Silikate” atidarytas kulinarijos -konditerijos cehas. Jo produkcija bus prekiaujama keliose sostinės parduotuvėse; jau yra ir firminė parduotuvė bei jos filialai kituose šalies miestuose. (Respublika)

LAZDYNUOSE STOVĖS BAŽNYČIA

Ar galėjau kada nors pagalvoti, kad, artėjant senatvei, tiesiog panosėje išaugs... bažnyčia? Gyvenu Vilniuje, Lazdynuose. Kitoje Erfurto gatvės pusėje matau 40-ąją vidurinę mokyklą, savaitinį vaikų darželį, suaugusiųjų polikliniką, vandens rūmus, kino teatrą. Pastarusius du statinius skiria didoka pieva... Taigi čia, kur buvo judri vaikų, paauglių, senelių ir... keturkojų ganykla, iškilis naujoji bažnyčia.

Ji jau turi ir vardą, ir kleboną. Vadinsis šv. kunigo Jono Bosko vardu. Tai vienuolių saleziečių ordino įkūrėjas. Vadinasi, tarp saleziečių ir naujosios Vilniaus bažnyčios turi būti organinis ryšys. Taip, tasai ryšys — kunigas salezietis Izidorius Sadauskas. Jis paskirtas šios bažnyčios klebonu. Į Lietuvą kunigas atvyko iš Kanados. Yra pastatęs ne vieną bažnyčią. Reikia manyti, jog šv. Jono Bosko bažnyčia Lazdynuose jam bus brangiausia. Kodėl? Todėl, kad statoma ne užsienyje, o Tėvynėje, kurioje daug dešimtmečių šventyklos buvo ne statomos, bet griauamos.

Destrukcijos, griovimo inercija labai stipri. Kunigas Izidorius ją pajuto, vos pareiškęs šios bažnyčios statybos užsakymą. Valdiškos įstaigos ilgai elgėsi tarsi apkurtusios. Teko daug kilometrų nueiti įvairiausių instancijų koridoriais ir kabinetais, daugybę popierių popierėlių pakilnoti, panešioti.

Bet pagaliau pirmieji “kryžiaus keliai” įveikti. Lazdyniečiai pro savo butų, o prašaliečiai pro automobilių, troleibusų, autobusų langus nuo šių metų balandžio 18 dienos toje aukščiau aprašytoje “ganykloje” regį gražų medinį, vainikais ir gėlėm papuoštą kryžių, regį didžiulius buldozerius, kranus, rausiančius duobę koplyčios ir klebonijos pamatams. Jau kas vakarą prie kryžiaus vyksta gegužinės pamaldos, o sekmadieniais šv. Mišios — lietuvių ir lenkų kalbomis atskirai. Žmonių susirenka nemažai. Ypač daug

jų buvo susirinkę balandžio 18 d. per Atvelykį, kai įvyko kryžiaus ir statybvietės šventinimo iškilmės. Į jas atvyko J.E. vyskupas J. Tunaitis, Dievo Apvaizdos bažnyčios klebonas K. Kindurys ir Šv. Jono Bosko bažnyčios klebonas I. Sadauskas.

Nors pūtė žvarbokas vėjas, bet jis lazdyniečių neišgąsdino. Jie susikaupę dalyvavo šv. Mišiose, įdėmiai klausėsi mišraus choro giesmių ir patys nuoširdžiai giedojo. Buvo sugiedotas ir Lietuvos himnas. Prasmingą pamokslą apie dvasinį susikaupimą, šeimyninę santarvę pasakė vyskupas J. Tunaitis. O klebonas I. Sadauskas, kreipdamasis į savo parapijiečius, nepabūgo atskleisti tikrosios šios bažnyčios statybos reikalų padėties. Pagal sąmatą statyba kainuos 200 tūkstančių JAV dolerių. Padaręs pirmąją rinkliavą tarp Kanados bei Amerikos tikinčiųjų, klebonas statybai atsivežė tikrai 4 tūkstančius dolerių. Tačiau klebonas nenusimina: “Gal jums pasirodys ir keista, tačiau pasakysiu, kad aš labiau pasitikiu ne turtingaisiais tautiečiais, bet tais, kurie mažiau turi, kurie, kaip ir ašai pats, ‘karais’ (automobiliais - A.G) nevažinėja. Žinau, be pinigų bažnyčios nepastatysi, tačiau be tikėjimo ir meilės — tuo labiau... Kokie paprasti ir išmintingi žodžiai.

Lazdynų mikrorajonas — erdvus. Už architektūrinį projektą bei jo įvykdymą autoriai bene prieš 25-erius metus pelnė aukštus apdovanojimus. Tačiau toje architektūrinėje erdvėje anuomet neatsirado vietos sakraliniam simboliui. Džiugu, kad nors dabar dvasinis vakuumas kompensuojams... Šv. Jono Bosko bažnyčią suprojektavo architektas V. Čerkanauskas. Pernai sostinės Savivaldybės salėje jo projektas buvo demonstruojamas tarp kitų geriausiųjų. V. Čerkanauskas buvo ir vienas iš Lazdynų mikrorajono projektavimo autorių. Tokiame šio menininko darbų sutapime galima įžvelgti gilią simbolinę prasmę — mūsų norą dvasiškai tobulėti, ieškoti tiesos ir Dievo...

(Alfredas Gusčius)

■ Vilniaus Lazdynų rajone bus statoma Šv. Jono Bosko bažnyčia, kuriai projektą sudarė arch. Vytautas Čerkanauskas. Pirmiausia bus statoma klebonija, parapijos namai ir nedidelis saleziečių vienuolynas.

Skyrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S J

Ar geras pasakymas "padidintas kraujospūdis"?

Gal jis geras gali būti tik dėl to, kad gerai išverstas iš rusų kalbos — *povišenoje davlenije*. Mes galime apsieiti be tokių rusicizmų ir vartoti lietuvišką terminą — *padidėjęs kraujospūdis* arba *pakilęs kraujospūdis*. Juk jo niekas kitas nedidina ir nekelia, jis pats padidėja ar pakyla, žinoma, dažnai dėl paties žmogaus kaltės.

Gestas ar žestas?

Vartokime žodį *gestas*. Kalbininkas Aleksas Girdenis “Gimtojoje kalboje” (1993, Nr. 2) aiškina, kad šis tarptautinis žodis yra seniai prigijęs. Jis tiesiogiai kildintinas iš lot. *gestus* “mostas, kūno judesys ar padėtis”. *Žestas* kartais pasakomas, nusižiūrėjus į rusus, kurie savo *žest* yra gavę iš prancūzų *geste* (tariamasis žest). Mūsų klasikinės indoeuropietiškos sandaros kalbai, be jokios abejonės, geriau tinka *gestas*, paimtas iš pirminio šaltinio. Be abejo, ir prancūzų *geste* yra paimtas iš lotynų *gestus*.

Koledžas ar kolegija?

Kalbininkas Girdenis kategoriškai teigia, kad smarkiai plintantį *koledžą* turėtume kuo greičiau pakeisti senas gyvas tradicijas tebeturinčia *kolegija* (iš lot. *collegium*) “draugija, bendrija”, kurio palikuonys yra angl. *college*, pranc. *college*. A. Girdenis pabrėžia, kad anti-

kinės formos terminai beveik visada daug geriau jauja į žodžių darybos sistemą, tam tikras jos paradigmas, negu žodžiai, neapdairiai imami iš naujųjų kalbų, pvz., *kolegija* siejasi su *kolega*, *kolegialumu*, o tokių sąsajų *koledžiui* ir labai norėdami nerastume.

Dabartinės lietuvių kalbos žodynas (Vilnius, 1972) žodį "kolegija" taip apibūdina: *grupė asmenų, sudarančių kurį nors administracijos, valdymo ar patariamąjį organą. Vakaruose ir carinėje Rusijoje — kai kurių mokyklų pavadinimas.*

Tai labai aišku — sovietinėje Rusijoje buvo vengiama sekti Vakaraus ar carine Rusija, užtat pradėjo vartoti anglišką *koledžą*, iš rusų jį pasiėmė ir mūsų tautiečiai Lietuvoje, o iš jų — ir išeivijos lietuviai studentai bei profesoriai.

Jie aiškina, kad mokslo įstaigai *kolegijos* vardas netinka, nes, kaip minėjome apibūdinimą žodyne, *kolegija* yra "grupė asmenų, sudarančių kurį nors administracijos valdymo ar patariamąjį organą". Bet argi mes nežinome, kad daug yra žodžių, kurie turi ne vieną, o daugiau reikšmių? Tad mes tikrai galėtume ir turėtume išsiversti be to gramozdiško "koledžo".

Ar vartotinas posakis "prie progos"?

Jo vartoti nereikėtų, nors šią prielinksnio konstrukciją pamėgę daug miestiečių. Tai ver-

talas, visai nebūdingas senesniems tarmiškai kalbantiems žmonėms. O pakeisti šį nuolat girdimą pasakymą galima labai įvairiai. Vietoj *prie progos* (užėisiu, paaiškinsiu, padarysiu...) galima sakyti *kai bus proga*, *kokia nors proga*, *radęs progą*, *pasitaikius progai*, *kitą kartą (sykį)*, *kada nors...* Turėdami tiek gero pasirinkimo, šio vertalo kuo greičiau atsisakykime. (Jonas Šukys)

Nuostatai ir įstatai

Nuostatai ir *įstatai* yra tam tikrų raštvedyboje vartojamų dokumentų pavadinimai. Kuo gi tie dokumentai vienas nuo kito skiriasi? Nuostatai — tai dokumentas, kuris nustato įstaigos, įmonės, organizacijos darbo ar kurios nors specifinės veiklos srities tvarkymo taisykles: *Sveikatos apsaugos ministerijos nuostatai*; *Rinkimų nuostatai*; *Geležinkelių nuostatai*.

Įstatais vadinamas dokumentas, kuriame nusakoma įstaigos, įmonės ar organizacijos struktūra, funkcijos, teisės, pareigos ir pan.: *Vidurinės mokyklos įstatai*; *Akcinės bendrovės įstatai*; *Lietuvių kalbos draugijos įstatai*.

Aukštesnio rango institucijų atitinkami dokumentai paprastai turi tarptautinius pavadinimus — nuostatai vadinami *reglamentu*, įstatai — *statutu*: *Seimo reglamentas*; *Vilniaus universiteto statutas*. (Elena Oginskienė)

■ Lietuvoje popiežių žadama sutikti, nuskaidrinus sielą muzika. Per du vasaros mėnesius penkiolikoje Lietuvos bažnyčių pamaldas lydės muzika. Senųjų ir šiuolaikinių autorių kūrinius gros penkiolika vargonininkų, jiems talkins smuikininkai, fleitistai, solistai ir chorai.

■ Kun. Juozas Vaišnys, SJ, ilgametis "Laiškų lietuviams" redaktorius, liepos mėn. šventė 50 m. kunigystės jubiliejų.

■ Šv. Kazimiero seserų kongregacija, įsteigta Kazimieros Kaupaitės, Juditos Dvaranauskaitės ir Antaninos Unguraitytės, pradžioje globotos kun. Antano Savukyno, šiais metais atšventė 85 m. sukaktį. Čikagos Marquette Parką puošia jų motiniškas namas, Šv. Kryžiaus ligoninė ir Marijos aukštesnioji mokykla. Seselės dirba ir tebedirbs daugelio lietuvių parapijų pradžios mokyklose. Neseniai buvo baigtas rinkimas duomenų, liudijimų ir dokumentų, siekiant, kad kongregacijos įkūrėja Motina Marija (Kaupaitė) būtų paskelbta palaimintąja. Dokumentus į Romą nuvežė kun. Jonas Kuzinskas, Švč. M.M. Marijos Gimimo parapijos klebonas.

■ Gegužės mėn. Belgijoje mirė benediktinė sesuo Liucija Mačernytė, 86 metų, kilusi iš Žemaitijos.

■ Žymesni katalikiški laikraščiai, šiuo metu leidžiami Lietuvoje, yra savaitinis "Naujasis dienovidis", "XXI amžius", ir mėnesiniai "Katalikų pasaulis", "Naujasis židiny - Aidai", "Caritas".

Patys ištvermingiausi

Tubu gentis gyvena pačiame Saharos viduryje, bevandenėje Tibesčio plynaukštėje, kur nėra net smėlio — jis nupūstas vėjo. Fotografijoje tos vietos primena Mėnulio peizažą: negyvi krateriai, akmenys, akmenys.

Tubu — klajotojai. Kai kurie etnografai juos laiko seniausiais Afrikos gyventojais. Neseniai čia, Čado respublikos šiaurės vakaruose, darbuosi tarptautinė mokslinė ekspedicija. Buvo prieta išvada, jog tubu gentis gyvena ekstremaliomis sąlygomis. Niekas iš ekspedicijos dalyvių nebūtų galėjęs čia išgyventi nė kelių dienų be specialių palapinių, šaldymo įrenginių, automobilių su oro apšaldymu. Labiausiai mokslininkus domino, ką tubu valgo, kaip jų organizme laikosi vanduo, kuo paaiškinti fantastišką šių žmonių ištvermę: per dieną jie akmenuota dykuma 45 laipsnių Celsijaus karštyje nukeliauja iki 90 kilometrų. Be to, tubu ilgaamžiai, iki žilos senatvės jiems išlieka visi dantys, labai mažas palyginti su kitomis Afrikos šalimis vaikų mirtingumas. Genties maistas nesikeičia: rytą jie geria tirštą dykumų žolių arbatą, pietums suvalgo kelis finikus, o vakarienei — saujelę sorų, apšlakstytų palmių aliejum, ar trintų šaknelių. Jie nežino mėsos skonio.

Klijai stomatologams

Konektikuto valstijos universitete dr. H. Veitas kelerius metus tyrinėjo jūros moliuskų midijų lipnią medžiagą, kuria šie moliuskai tvirtai prisiklijuoja prie bet kokio po vandeniu esančio pagrindo. Tyrinėtojo nuomone, ši klijinga medžiaga gali padaryti revoliuciją stomatologijoje, tiks ir

kitose medicinos srityse. Mokslininkui pavyko išskirti svarbiausią midijų klijų dalį — baltymą, ir dabar tokią medžiagą galima gaminti sintetiškai. Tuos superklijus galima vartoti įvairiausiais atvejais.

Pavyzdžiui, net pačiais klampiausiais dirbtiniais klijais neįmanoma klijuoti vandenyje, o midijų klijai vandenyje prilimpa prie bet kokio paviršiaus — akmens, stiklo, metalo ir t.t. Svarbiausia, kad šie klijai — natūrali medžiaga. Stomatologai numato iš šio preparato daryti dantų plombas. Chirurgai taip pat tikisi jais klijuoti siūles ir apsaugoti žaizdas nuo infekcijos. Be to, naujuoju preparatu galima klijuoti lūžusius kaulų sąnarius.

Ar verta liesėti?

Norvegų dietologas H. Valeris tvirtina, kad moterys, turinčios 10-20 kg viršsvorį, ilgiau gyvena, negu tos, kurios turi "idealų" svorį.

H. Valeris palygino 2 milijonų norvegių gyvenimo trukmę priklausomai nuo svorio ir padarė išvadą, kad grakščių moterų organizmas mažiau atsparus ligoms. Sveikesnės yra tos moterys, kurių svoris šiek tiek didesnis už normalų.

Bet kas naudinga moterims, tas kenkia vyrams — jiems viršsvoris vienas iš rizikos faktorių.

Pavojinga profesija

Žurnalisto profesija — viena pavojingiausių sveikatai. Tokią išvadą padarė garsus vengrų medikas K. Gambošas, kuris jau 30 metų tiria savo pacientus — spaudos darbuotojus.

Gydytojo duomenimis, tik 30% žurnalistų sulaukia pensijinio amžiaus. Svarbiausios greito organizmo susidėvėjimo priežastys, mediko nuomone, yra įtemptas darbas, nuolatinės įtampos. Bandydami įveikti šiuos negatyvius veiksnius, daugelis žurnalistų griebiasi cigarečių, alkoholio, o tai dar labiau griaua organizmą. Tačiau įdomiausia, kad specialisto stebėjimai rodo, jog žurnalistės moterys yra kur kas atsparesnės įtampoms, ilgalaikėms nervinėms perkrovoms. Tai iš dalies galima paaiškinti ir tuo, kad pastaruoju metu vis daugiau silpnosios lyties atstovių darbuojasi redakcijose.

— Jei aš keturias savaites būsiu visiškai gera — pasakoja Onytė, — man tėvelis pažadėjo dvi-
raťj. Tačiau nemanau, kad taip ilgai galėsiu
ištesėti.

— Et, niekai, — pasakė Petriukas. — Mano
tėvelis taip pat sakė: “Jeigu tu du mėnesius būsi
geras, tai susilauksi broliuko”. Tačiau po to aš iš-
mušiau du langus, sumušiau savo sesutę, išval-
giau visą uogienę. Tačiau, kai tik atėjo sakytas
laikas, vis tiek broliuko susilaukiau.

Vienas gudruolis, kurį laiką klausėsis kunigo
pašnekesio su bendrakeleiviais vagone, įsiterpia:

— Nežinau, kaip tamstelės, bet aš tai nieko
netikiu.

— Argi? — sako jam kunigas. — Aš vis dėl-
to norėčiau eiti lažybų, kad tamsta daugiau tiki
už mus visus.

— Kaip tai?

— Nagi taip: pvz., tamsta tiki, kad esi labai
gudrus... Šito nei aš, nei niekas iš čia esančių
netikime.

— Jonuk, pasakyk, kiek bus, jeigu iš keturių
atimu keturis? — klausia mokytoja.

Jonukas tyli.

— Na, jeigu lėkštėje bus 4 kukuliai ir tu juos
suvalgysi, tai kas liks?

— Skystimas, ponია mokytoja.

Poniutė pas kortų spėjimą klausia:

— O ką daugiau jūs kortose matote?

— Aš matau, kad jūs susituoksite su turtingu
ponu ir išvažiuosite povestuvinėn kelionėn į Itali-
ją.

— O gal jus galite pasakyti, ką į tai pasakys
mano vyras?

Vienas vyras išsiskyrė su žmona, bet teismas
įpareigojo jį mokėti žmonai už sūnų alimentus.
Kai sūnui sukako 17 metų, vyras atėjusiam čekio
atsiimti sūnui sako:

— Tai paskutinis čekis. Kai tu jį parneši ma-
mai, pasakyk, kad tai paskutinis čekis, ir pa-
žiūrėk, kaip atrodys jos veidas.

Berniukas taip ir padarė. Bet motina, įdavusi
sūnui pakvitavimą nunešti vyrui, sūnui sako:

— Kai tu pakvitavimą tėvui atiduosi, jam
pasakyk, kad jis 17 metų mokėjo alimentus ne už
savo sūnų, ir pažiūrėk, kaip atrodys jo veidas...

Profesoriau, kaip jūs žiūrite į studentes, ku-
rios vartoja kosmetiką?

— Teigiamai. Šios studentės niekada ne-
žliumbia, gavusios blogą pažymį.

Tebeteršiamas Atlanto vandenynas.

Anglų gamtosaugos organizacijos "Greenpeace" duomenimis, Anglija išpila į Atlanto vandenyną dvigubai daugiau sunkiųjų metalų negu visos kitos kaimyninės šalys. Nustatyta, kad Anglijos fabrikai išpila į vandenyną po 5 tūkstančius tonų, o iš buvusios Rytų Vokietijos ten patenka po 2, 3 tūkstančių tonų per metus. 1989-1990 m. Anglijos fabriky teršimas dar padidėjo 200 tonų, daugiausia cinku. Tuo tarpu kadmio ir gyvsidabrio tarša, kuri yra pavojingiausia jūros organizmams, sumažėjo 7 ir 40%.

■ Clevelando Šv. Jurgio parapija adoptavo Panevėžio katedros parapiją Lietuvoje. Užmezgti ryšiai su tos parapijos klebonu prel. J. Antanavičium, renkami mokykliniai reikmenys šios parapijos vaikams.

■ Regina Brazaitienė, Dievo Motinos parapijos vargonininkė Clevelande, buvo pagerbta 50 metų vargonininkavimo sukakties proga.

■ Kun. Rapolas Krasauskas, Alkos vicepirmininkas, siunčia šio archyvo pertekliaus knygas į Lietuvos bibliotekas, muziejus, kunigų seminarijas, vyskupijų bibliotekas ir šiaip mokslo žmonėms.

■ Kaune posėdžiavo popiežiaus apsilankymo organizacinė komisija. Posėdyje dalyvavo miesto meras Arimantas Račkauskas, Kauno vysk. augš. Sigitas Tamkevičius ir daugybė pareigūnų iš savivaldybės ir arkivyskupijos pusės. Nutarta steigti Popiežiaus apsilankymo Kaune fondą, ieškant rėmėjų.

■ "Caritas" draugija Lietuvoje turi 7 vaistines, po vieną visose šešiose vyskupijose (Vilniaus, Kaišiadorių, Panevėžio, Kauno Vilkaviškio ir

Telšių) ir vieną papildomą Klaipėdoje. Gauti vaistai paskirstomi pagal gyventojų procentą.

■ Mažėja krikščionių skaičius islamiškose šalyse. Pirmasis skaičius rodo krikščionių procentą šio šimtmečio pradžioje, antrasis — dabar: Turkijoje 32 - 1, Irane 15 - 2, Irake 35 - 5, Jeruzalėje 20 - 3, Sirijoje 40 - 10, Jordane ir Palestinoj 25 - 4, Egipte 10 - 7, Libane 70 - 30.

■ Vilniaus pedagoginio universiteto senato posėdyje pritarta universiteto ir Vilniaus arkivyskupijos kurijos sutarties projektui, pagal kurį numatoma nuo 1993 m. rugsėjo 1 d. Istorijos fakultete įsteigti tikybos katedrą, kurioje bus rengiami tikybos mokytojai vidurinėms mokykloms.

■ Agostino A. Bono, Catholic News Service vadovas, penkiolika kartų lydėjęs popiežių užsienio kelionėse, atvykęs į Vilnių, susitiko su popiežiaus apsilankymo Lietuvoje komitetu, Lietuvos Seimo ir Užsienio reikalų ministerijos atstovais. Jis mano, kad popiežiaus vizito metu Lietuvoje gali būti apie 3000 užsienio žurnalistų.

■ Minint Dariaus Girėno skrydžio 60 m. sukaktį, vienas iš Kauno aerodromų (Kaune ar Karmėlavoje) bus pavadintas šių lakūnų vardu.

■ Popiežiaus apsilankymo Lietuvoje komiteto žiniomis, yra parengta filmų, kurie bus rodomi sekmadienių popietėmis iki pop. vizito pradžios, supažindinant žmones su Šv. Tėvo asmenybe ir darbais.

■ Kun. Bruno Kruzas, buv. Brooklyno Šv. Jurgio parap. klebonas, dabar gyvenąs Apreiškimo par. klebonijoje, šį pavasarį atšventė 55 m. kunigystės jubiliejų.

JUOZ. M.

■ Lietuvos Vyriausybės komisijos popiežiaus vizitui į Lietuvą vadovu patvirtintas min. pirm. A. Sleževičius. Komisijos nuomone, naujųjų mokslo metų pradžią reikėtų atidėti iki popiežiaus vizito pabaigos, nes miestuose, kur jis lankysis, reikia patalpų svečiams apgyvendinti. Be to, norima ir jaunimui sudaryti sąlygas dalyvauti popiežiaus sutikimo renginiuose.

■ Paskutinėmis žiniomis, popiežiaus Jono Pauliaus II lėktuvas nusileis Vilniuje rugsėjo 4 d., šeštadienį, 3 val. p.p. Popiežių lydės 53 Vatikane akredituoti žurnalistai. Popiežių pasitiks valstybės protokolo vadovas, kard. V. Sladkevičius, popiežiaus nuncijus Lietuvoje, Respublikos prezidentas ir kiti aukšti pareigūnai bei minios žmonių.

“Laiškų lietuviams” konkursas

Skelbiame 35-ąjį “Laiškų lietuviams” konkursą parašyti straipsniui, *imant temas iš 10 Dievo įsakymų*. Bus dvi dalyvių grupės: suaugusieji ir jaunimas. Jaunimo grupei priklausys tik vidurinių ar kitų tolygių mokyklų moksleiviai. Universitetų studentai jau priklausys suaugusiųjų grupei. Moksleiviai būtinai turi pažymėti, kad rašinys skiriamas jaunimo grupei.

Suaugusiųjų straipsniai turėtų būti maždaug 4-9 mašinėle rašytų puslapių, o jaunimo bent 2-4 puslapių. Straipsnis pasirašomas tik slapyvardžiu, o tikroji autoriaus pavardė, adresas ir telefonas įdedama į atskirą vokelį, and kurio užrašomas tik slapyvardis, ir vokelis atsiunčiamas kartu su straipsniu.

Suaugusiems skiriamos tokios premijos: I - 200 dol., II - 150, III - 100, IV - 75, V - 50 dol, Jaunimui: I - 100, II - 80, III - 60, IV - 40, V - 20 dol.

Straipsniai turi pasiekti redakciją ne vėliau kaip 1994 m. vasario mėn. 16 d. Primename, kad reikia griežtai laikytis nurodytos temos (ši kartą bet kokia tema iš 10 Dievo įsakymų), nes iš praktikos žinome, kad kai kurie parašo straipsnį, nieko bendro neturintį su duota tema, ir atsiunčia konkursui. Tokie straipsniai, jeigu bus tinkami “Laiškams lietuviams”, galės būti spausdinami, bet jie nebus priimami į konkursą. Konkursui atsiųsti rašiniai tampa redakcijos nuosavybe. Galima rašyti keletą straipsnių, bet premija bus duodama tik už geriausiąjį.

Konkursą skelbiame anksti, kad dalyviai iš Lietuvos laiku apie jį sužinotų.

Nuoširdžiai dėkojame “Laiškų lietuviams” rėmėjams

65 dol. aukojo Brigita Račkauskienė iš Australijos.

50 dol. aukojo D. Navasaitienė savo tėvo atminimui.

Po 10 dol. aukojo: M. Prapuolenis, A. Povilaitienė, J. Kalainis, K. Laurynas, J. Sarapinas, B. Kūkalis, S. Lastienė, S. Milas, J. Jarašius, A. Malėla, S. Aleksa.

9 dol. aukojo B.E. Liškauskas.

Po 5 dol. aukojo: V. Remeikis, M. Kasniūnas, L. Kybartas, J. Paronis, M. Utz, B. Kazlauskienė, J. Plačas, E. Miknius, B. Bužinskas, J. Dudėnas, J. Gylienė, M. Markelienė, M. Jasiulevičius, B. Venckus, P. Gasparonis, S. Danaitis.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, SJ. Redaktoriaus pavaduotojas — Algirdas Paliokas, SJ. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Marija A. Jurkutė, Vytautas Kasniūnas, Jonas Kuprys, Nijolė Užubalienė. Techn. redaktorė — Teresė Pautieniūtė-Bogutienė. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636-1098 Tel. (312) 737-8400. “Draugo” spaustuvė. Metinė prenumerata - 15 dol., atskiras numeris - 1,50 dol.